

SPRING JOURNAL

အကုန်လုံး
မလွတ်မြောက်သ၍
မည်သူမျှလွတ်မြောက်မှုမရှိ

စာမျက်နှာ ၁

အနာဂတ်ဖက်အရယ်နိုင်ငံတော်
နှင့် လူငယ်များရဲ့အခန်းကဏ္ဍ

စာမျက်နှာ ၉

လူငယ်နှင့်
လွတ်လပ်မှု

စာမျက်နှာ ၁၅

အာကာဖီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှု
ဆိုင်ရာရေရှည်တည်တံ့ရေးတွင်
လူငယ်များ၏အခန်းကဏ္ဍ

စာမျက်နှာ ၂၁

PRESENTED BY
SPRING UNIVERSITY MYANMAR

မာတိကာ

အကုန်လုံး မလွတ်မြောက်သ၍ မည်သူမျှ လွတ်မြောက်မှုမရှိ	-----	စာမျက်နှာ (၁)
သုခ မမည်သော	-----	စာမျက်နှာ (၁)
မိန်းမတို့အဆင်တန်ဆာ	-----	စာမျက်နှာ (၃)
စစ်မှန်စွာ ပေါက်ကွဲသံများ	-----	စာမျက်နှာ (၅)
အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော်နှင့် လူငယ်များရဲ့အခန်းကဏ္ဍ	-----	စာမျက်နှာ (၉)
လူငယ်နှင့်လွတ်လပ်မှု	-----	စာမျက်နှာ (၁၅)
ကဗျာ	-----	စာမျက်နှာ (၁၈)
နောက်ကွယ်	-----	စာမျက်နှာ (၁၉)
အာဏာဖီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှုဆိုင်ရာရေရှည်တည်တံ့ရေးတွင် လူငယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ	-----	စာမျက်နှာ (၂၁)
ဒီအနွေးဦးထုပ်လေးကို မချွတ်တမ်းဝတ်ထားရမယ်လို့ စိတ်ကူးထဲတောင် ထည့်မထားမိခဲ့ဘူး။	-----	စာမျက်နှာ (၂၄)
အဲဒီနေ့	-----	စာမျက်နှာ (၂၅)
ကဗျာ	-----	စာမျက်နှာ (၂၆)
မိုးလင်းချိန်ကိုစောင့်နေသူ	-----	စာမျက်နှာ (၂၇)
လူငယ်တိုင်းဟာ အာဇာနည်	-----	စာမျက်နှာ (၂၈)
Commentary: Nobody’s free until everybody’s free: Fighting for a True Liberation from Myanmar	-----	စာမျက်နှာ (၂၉)
Op-ed: Sustainability in the Youth Civil Disobedience Movement: Strengthening the role of education in Myanmar	-----	စာမျက်နှာ (၃၃)
III Protest Photo Essay	-----	စာမျက်နှာ (၃၆)

Note from the Editor

Obscene literature

Freedom of writing is once again under threat. Myanmar's military junta is back to banning books, including LGBTQIA+ literature and Dr. Ronan Lee's Myanmar's Rohingya Genocide: Identity, History and Hate Speech, and abolishing publishing houses – a textbook example of authoritarianism that aims to diminish truth in our voices and stories.

Using literary riot as our effective defiance against the junta, our first-ever Spring Journal highlights Myanmar (Burmese) youths' participation and role in the Civil Disobedience Movement, which has been a pivotal driving force of the Spring Revolution.

From reading thought-provoking and soul-touching poems such as "သူခ မမည်သော", "မိန်းမတို့ အဆင်တန်ဆာ" to "အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော်နှင့်လူငယ်များရဲ့အခန်းကဏ္ဍ" and "အကုန်လုံး မလွတ်မြောက်သ၍ မည်သူမျှ လွတ်မြောက်မှုမရှိ," which was part of the commentary series by young Myanmar's scholars, I hope you feel the strong commitment in the hearts of Myanmar youths in fighting for our freedom and democracy, but also the strength in our shared love, humility, and communal care as we build our society with transformative and collective justice and healing.

They call our voices obscene to silence us, but we find strength in sharing our stories and voices. So, let it be obscene! Let it be loud!

With love as an act of resistance,
Thu Thu

အယ်ဒီတာ့ အဘော်

ညစ်ညမ်းသောစာပေ

လွတ်လပ်စွာရေးသားခွင့်သည် နောက်တစ်ကြိမ် ထပ်မံခြိမ်းခြောက်ခံနေရပြီ။ မြန်မာ့စစ်တပ်သည် စာအုပ်များစွာကို ပြန်လည် ပိတ်ပင်လျက်ရှိသည်။ LGBTQIA+ စာအုပ် စာပေများ၊ ဒေါက်တာ Ronan Lee ရေးသားထားသော မြန်မာ့ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးတို့ သတ်ဖြတ်မှု- အထောက်အထား၊ သမိုင်းနှင့် အမှန်းစကား စာအုပ် စသည်တို့နှင့် ပုံနှိပ်တိုက်များကို ဖျက်သိမ်းခြင်း စသည့် အာဏာရှင်စနစ်ကို ထင်ဟပ်စေသည့် လုပ်ရက်များဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ အသံများနှင့် ဇာတ်လမ်းများတွင် အမှန်တရားကို လျော့နည်းစေရန် ရည်ရွယ်လျက်ရှိသည်။

စာပေအဓိကရုဏ်းကို စစ်တပ်ကို ထိရောက်စွာ အံ့တုမှုအဖြစ် အသုံးပြု၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ ပထမဆုံး Spring Journal သည် နွေဦးတော်လှန်ရေး၏ အဓိက မောင်းနှင် အားဖြစ်သည့် အာဏာဖီဆန်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွင် မြန်မာ လူငယ်များ၏ ပါဝင်မှုနှင့် အခန်းကဏ္ဍကို မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။

"သူခ မမည်သော" ၊ "မိန်းမတို့ အဆင်တန်ဆာ" စသည့် အတွေးပွားစေသော ကဗျာများနှင့် "အကုန်လုံး မလွတ်မြောက်သ၍ မည်သူမျှ လွတ်မြောက်မှုမရှိ" ၊ "အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော် နှင့်လူငယ်များရဲ့အခန်းကဏ္ဍ" စသည့် မြန်မာလူငယ် ပညာရှင်များ၏ မှတ်ချက်ရေးသားမှုများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏လွတ်လပ်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေသော မြန်မာလူငယ်များ၏ နှလုံးသား ထဲတွင် ခိုင်မာသော ကတိကဝတ်များ ဖြစ်စေရုံသာမက အသွင်ကူးပြောင်းမှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ပြန်လည်ကုစားမှု တို့ဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကြီးမားသော မေတ္တာတရား၊ နှိမ့်ချဆက်ဆံမှုများအတွက် ခွန်အားလည်း ဖြစ်စေ မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ အသံတွေကို ညစ်ညမ်းတယ်လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ကို နှုတ်ဆိတ်စေသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ ဇာတ်လမ်းများနှင့် အသံများကို မျှဝေရာတွင် ခွန်အားကို ရှာဖွေတွေ့ရှိကြတယ်။ ထို့ကြောင့် ညစ်ညမ်းပါစေ၊ အသံကျယ်ပါစေ။

ချစ်ခြင်းမေတ္တာဖြင့် ခုခံမည်။
သူသူ

နေ့ဦးလူငယ်အခန်းကဏ္ဍ

အကုန်လုံး မလွတ်မြောက်သ၍ မည်သူမျှ လွတ်မြောက်မှုမရှိ

၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ ၊ နံနက် ၆ နာရီ တိတိ

ကျတော် ကရာတေး သင်တန်းတက်ဖို့ စီစဉ်ထားသည့် ရက်ဖြစ်သည်။ ကျတော် နေအိမ် တောင်ဥက္ကလာပ မှ သမိုင်းသို့ ၄၅ မိနစ်ခန့်ကြာ စက်ဘီးနင်းသွားပြီး နောက်လာမည့်နှစ်ထဲတွင် ဘာလုပ်မည်များကို တွေးတောကာ သာယာနေခဲ့သည်။ အခြေအနေများက ကောင်းမွန်နေပြီး ကျတော်လဲ အတော်လေး စိတ်တက်ကြွနေခဲ့သည်။ ကျတော်ရဲ့ BBA သင်ခန်းစာ / ဘွဲ့ များလဲပြီးစီးတော့မှာဖြစ်ပြီး INGO အသီးသီးမှာ အလုပ်လုပ်ထားတဲ့ volunteer အတွေ့အကြုံတွေကလဲ ကောင်းမွန်လျက်ရှိသည်။ စက်ဘီးစီးရင် တိုးဝင်လာသော လေများကို ရှူရှိုက်ရင်း internship အင်တာဗျူးတွင် မေးလာမည့် မေးခွန်းများကို မည်သို့ဖြေမည်ဆိုပြီး ပြန်လည်တွေးတောနေခဲ့သည်။

ကျတော် ကရာတေး သင်တန်းသို့ရောက်သောအခါ သူငယ်ချင်းကိုပါ သူ့မိခင်နဲ့အတူတွေ့လိုက်ရသည်။ သူတို့မျက်နှာများ အနည်းငယ်ဖိစီးနေသည်ကို ကျတော် သတိထားမိသည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့်အတူ အခြားသော နိုင်ငံရေး သမားများ နံနက် ၄ နာရီအချိန်တွင် ထိန်းသိမ်းခံလိုက်ရကြောင်း သူ့အဖေအိသို့ သတင်းရောက်ကြောင်းကို ကျတော်အား သူငယ်ချင်းမှပြောသည်။

စာမျက်နှာ(၆)သို့ဆက်ရန်

သုခ မမည်သော

သတိမမူတဲ့လူတချို့
ကူးဖြတ်ကာသာသာလေး
လျှောက်သွားပေမယ့်
မနေနိုင်သူတချို့လက်ကမ်းကူ
တွဲလျှောက်မိတဲ့အခါ
ကျွန်တော်တို့ကို
ခေါင်းစဉ်များစွာတပ်ကြတယ်။
တချို့ကသူရဲကောင်း
တချို့ကမိုက်ရှူးရဲဆန်တယ်
တချို့ကလဲလေးစားပါတယ်တဲ့။

လူတွေရဲ့ စကားလုံးတချို့က
ကျွန်တော်တို့အတွက်ဗိုက်မဝခဲ့ဘူး။
ခြင်ထူထူ ယင်ပေါပေါ
တောတောင်ထဲကျွန်တော်တို့
နပ်မမှန်ခဲ့တုန်းကပေါ့။

နာကျည်းမှုကိုအရင်းတည်ပြီး
အဝတ်တစ်ထည်ကိုယ်တစ်ခုနဲ့
အိမ်ကထွက်ခဲ့တုန်းက
စိတ်ဆန္ဒအားထက်သန်
ဒီလမ်းခရီးအပီ လှမ်းချည်ရဲ့ဆိုပြီးထွက်ခဲ့သမျှ
ရောက်ကာမှ အိုအမေရယ်တောင်မတနိုင်
ကြမ်းတမ်းလှချည်ရဲ့ဗျာ။

မိုးရွာတိုင်းလွမ်းမိတာ
မေတ္တာလွမ်းလုံခြုံတဲ့ အမေအိမ်
အဲ့တုန်းကပုပန်စရာဆိုလို့
မနက်ဖြန်ဘာဟင်းစားရမလဲပေါ့
ခုမယ်တော့ အသက်နဲ့ကိုယ်
တွဲကာ ကာမိအောင်
စိတ်နဲ့လူနဲ့အမြဲကပ်
သတိချပ်အိပ်ခဲ့ရတဲ့
ကျောမလိုတဲ့ ညများစွာပေါ့ဗျာ။

စာမျက်နှာ(၂)သို့ဆက်ရန်

Publisher: Spring University Myanmar
Editorial Board: Spring Journal Editorial Board
Advisor: Ben Fleming
Manager: Zack
Editor-in-chief: Thu Thu
Senior Editor: Alice
Editors: Moon, Ryan, Frank
Design and Layout Officer: Steve

Contributing writers:
 VK, Theingi, ထွေးညို, ခေတ်လွန်းနေ, Henry, ဝေရွန်းစန္ဒာ, L, Linda, Charming Htet, ဒေါ်ငွေလှ,
 Myat Minn Treasure(မြတ်နွေဦး), Kumudra, Wink

Contributing photographers:
 Frank, Steve

Contributing artist:
 Linda

Editorial Office
Email:
 publications@springuniversitymm.com,
 editorialboard@springuniversitymm.com

"သူခ မမည်သော" မှအဆက်
 ပေးဆပ်သူအဖြစ်မခံယူထားတဲ့
 ကျွန်တော်တို့အဖို့
 သူရဲကောင်းဆိုတဲ့တံဆိပ်ကပ်ထားခြင်းဟာ
 လေးပင်လွန်းတယ်။

ကြယ်အဖြစ်ပြောင်းသွားခဲ့ရတဲ့
 ကျွန်တော့သူငယ်ချင်းတွေဖို့လဲ
 ဒီတံဆိပ်ဟာမှေးမှိန်လွန်းတယ်။

ခေါင်းစဉ်နဲ့တံဆိပ်ကပ်ခြင်းကို
 မမက်မောတဲ့ကျွန်တော်တို့ရဲ့ဦးတည်ချက်ဟာ
 နွံနစ်နေတဲ့တိုင်းပြည်ကို
 လက်ဆွဲကာကူချင်ရုံသာသက်သက်ပဲ။

ဒီလိုနဲ့ရှေ့ဆက်
 ခေါင်းစဉ်နဲ့တံဆိပ်ကပ်ခြင်းတွေအောက်
 ရည်ရွယ်ချက်တွေ ပျောက်မသွားအောင်
 အံ့ကိုခဲ အားကျိတ်တင်းရတယ်။

အော်..
 တစ်ခါတလေတော့လဲ ကျွန်တော်တို့အဖြစ်
 ဟာသလုပ်ပြောဖြစ်ကြတယ်

မနေနိုင်သူ မနေတတ်သူတို့ရဲ့ဒုက္ခ
 ကြီးလှသည်ရဲ့ပေါ့။ ။

-Theingi

"မိန်းမတို့ အဆင်တန်ဆာ"

ကိုယ်နဲ့မကွာ ဆောင်ထားဖြစ်တဲ့
နောက်ဆုံးလက်ကျန် အဖိုးတန်ရတနာဟာ
ဒီနားကပ်လေး တစ်စုံသာပေါ့၊
မိန်းမတို့ အဆင်တန်ဆာတဲ့
လူတွေကသမုတ်ကြတယ်။

ဒီအဆင်တန်ဆာလေးကို
သေနတ်ကိုင်နေတဲ့ လက်နဲ့
နောက်ဆုံးအကြိမ်
ထုတ်ဝတ်ကြည့်လိုက်တယ်။

စာအုပ်တွေပဲ ကိုင်တတ်တဲ့
လက်နုနုကလေးလည်း
မသမာသူတွေကို တွန်းလှန်ဖို့
လက်နက်ကိုင် ကြမ်းတမ်းနေရပြန်ပေါ့။

အဖြစ်ဆိုးတွေနဲ့
ထိတ်လန့်စရာ ခေတ်ဆိုးကြီးကို
မတုန်မလှုပ် ရင်ဆိုင်နေသူက
အခုကျမှ လက်တုန် နေရသလားလေ။

“အဆင်တန်ဆာ ဆိုတာ စစ်မြေပြင်မှာ
အလှအတွက် အသုံးမဝင်တဲ့အရာ”လို့
တီးတိုးရေရွတ်...
လက်အစုံကို မတုန်အောင်ထိန်းရင်း
နားကပ်လေးတွေကို နားဆီက
ပြန်ခွာလိုက်တယ်။

ဘာကို တွယ်တာနေရဦးမှာလဲ
ငါတို့ရွာဝိုင်းကြီးလည်း မီးလောင်ပြင် ဖြစ်ခဲ့ပြီ
ငါတို့ သစ်လုံးအိမ်လည်း ပြာပုံဖြစ်ရရှာပြီ
ငါ့အစ်ကိုလည်း လက်တစ်ဖက်
ခြေတစ်ဖက်မဲ့ရသလို
ငါ့အမေလည်း စစ်ရှောင်ဘဝနဲ့
အငတ်ငတ်အပြတ်ပြတ်တဲ့
ကျန်တဲ့ မိသားစုဝင်တွေ အကြောင်းတော့
ဘာသတင်းမှ မကြားရတဲ့ ဘဝမှာလေ။
ငါတစ်ယောက်တည်းမှ မဟုတ်ဘဲ
ဒီတော်လှန်ရေးကာလရဲ့ ခုခံစစ်တွေမှာ

ကြွေလွင့်ခဲ့တဲ့ ရဲဘော်တွေဟာလည်း
သူတို့ မိသားစုဝင်တွေရဲ့
အနှိုင်းမဲ့ရတနာတွေပဲ
မဟုတ်ပါလား။
သူတို့ရဲ့ စွန့်လွှတ်လိုက်ရတဲ့ ဘဝတွေ
သူတို့ မိသားစုဝင်တွေရဲ့
အနှိုင်းမဲ့ ဆုံးရှုံးမှုတွေ
သူတို့ မိခင်တွေရဲ့ အနစ်နာခံမှုတွေ
ဒီပေးဆပ်မှုတွေဟာ လွန်သွားမှ
ပြန်ဆက်ပေးလို့ ရတဲ့အရာတွေ
မဟုတ်ဘူး။

မျက်စိတစ်ဆုံး
လယ်မြေအလွတ်တွေဟာလည်း
ကြေကွဲစရာ မြင်ကွင်းပဲ။
တစ်နိုင်ငံလုံးရဲ့ ဈေးခြင်းတောင်းလို့
တင်စားနိုင်လောက်အောင်
စားရေရိက္ခာဖူလုံစေခဲ့တဲ့
ဒီမြေဆီမြေသားတွေဟာ
ရာသီချိန် ကျလာရင်
သခင်တွေကို မျှော်နေလေမလား။

ဒီမြေ
ငါတို့ပိုင်တဲ့မြေ
ငါတို့ရဲ့ အသွေးအသားလို မြေ
ငါတို့ရဲ့ အသက်ဓာတ် မြေ
ဒီမြေကို သူတို့ ဖျက်စီးရက်ကြပေါ့။

ဒီလို ရင်နာစရာကောင်းတဲ့
ကူကယ်ရာမဲ့ အခင်းအကျင်းကို
ဘယ်သူတွေ မြင်အောင်ကြည့်နိုင်ပြီလဲ။
တွေးရင်းနဲ့
ရင်ဘတ်ထဲက သိပ်နာလာတယ်။
ကူကယ်ရာမဲ့ ဒုက္ခသည်တွေ
ရွာလုံးကျွတ် မီးရှို့ခံရသူတွေ
ယမ်းငွေ့ကြားက ကလေးငယ်တွေရဲ့
ငိုကြွေးသံတွေ
ပြေးစရာမြေမှ မရှိတဲ့ ဘဝမှာ
ရွေးချယ်စရာမှ မရှိခဲ့တော့ဘဲ။

မခုခံနိုင်ရင် အသေခံရတာပဲလေ
အဲဒီအစား
ခုခံရင်းသာ ရင်ဆိုင်ပစ်ဖို့
ငါဒီလမ်းကို လျှောက်ခဲ့ရပေါ့၊
ငါသွေးချွေးကို အရင်းပြုဖို့
ဒီစခန်းကို ရောက်ခဲ့ရပေါ့။

မျှော်လင့်ချက် တစ်လှေကြီးနဲ့
ဒီခရီးကို ကြံကြံခံ မာန်တင်းပြီး
လျှောက်နေတုန်းပါပဲ။

ငါတို့ ရှာဖွေနေတဲ့ တရားမျှတမှု အတွက်
ငါ့အမေဆင်ထားတဲ့ ဒီနားကပ်တစ်စုံက
အားအင်တစ်ခုဖြစ်ပါစေ။

လက်ထဲက အဆင်တန်ဆာလေးကို
ခေါင်းဆောင်ဆီကို သွားလှူဖို့
ခြေလှမ်းကျကျ လျှောက်လာခိုက်
ငါဟာ
ငါ့အသွေးအသားနဲ့
အသက်ကို ပေးဆပ်ထားသလို
ငါ့မြတ်နိုးမှုတစ်ခုပါ ပေးအပ်လိုက်ပါပြီ။

အလို...
သူ့လက်အစုံကို ဖွင့်ချလိုက်တဲ့အခါ
ခေါင်းဆောင်ရဲ့ လက်ထဲမှာ
တို့များရဲ့ အဆင်တန်ဆာ
ရွှေနားကပ်ကလေးတွေဟာ
ပိုးလိုးပက်လက် လဲလျောင်းလို့ပါလား။

ဘေးဘီကို ဝေ့ကြည့်လိုက်တော့
ကိုယ့်လိုပဲ တစ်ခရီးတည်းလျှောက်နေသူ
ရဲဘော်ရဲဖက်တွေလည်း
ရောက်နေကြပေါ့။
ငါဆိုတဲ့ အသိကနေ
တို့မိန်းမတွေ ဆိုတဲ့အသိကိုကူးပြောင်း
အချင်းချင်းကြား ရင်ဘတ်ချင်းလည်း
ပိုနီးသွားတယ် ထင်ရဲ့။

ဒီ အစုအပုံလေးဟာ
တို့များရဲ့ အိပ်မက်ဆီကို
ခြေတစ်လှမ်းတိုးသွားစေမယ့်
လှေကားကလေးပေလော။

မကြည့်ဘူး မကြည့်သေးဘူး
ကိုယ်မျက်ရည်ဝံ့တာကိုလည်း
မတွေ့စေချင်သလို
သူတို့မျက်ဝန်းအိမ်တွေထဲမှာလည်း
တစ်ခုခုတွေ့လိုက်မှာ စိုးမိပါရဲ့ ။

ဒါကြောင့်
အဆောင်တွေဆီ ခပ်သုတ်သုတ်
ပြန်လာတော့
ခွန်အားရှိတဲ့ ခြေလှမ်းတွေပါလာတယ်။

မျှော်လင့်ချက်တွေ
ဖြိုးဖြိုးဖျက်ဖျက် လက်နေတဲ့
ဒီညမှာ
လဟာ "သုံးရက်လ ခုံးမျက်စ"၊
တိမ်တွေက တစ်ပွင့်နှစ်ပွင့် လွင့်လို့
ကြယ်က မပေါက်တစ်ပေါက်။

ဒီညမှာ
ကိုယ်စီ အိပ်ယာဝင်ချိန်ဟာ
မသိမသာစောတယ်။
အဆောင်ဟာ မည်သူမျှ
စကားမပြောရပါဘဲ
အသံများစွာ ကြားနေရတယ်။
ကိုယ်စီ ရင်ဖွင့်သံတို့လောကိုယ်စီ ဇာတ်ကြောင်းတို့လော
ကိုယ်စီ မျှော်လင့်ချက်တို့လော။

ဝေ့စည်နေတဲ့အသံတိတ်စကားတို့ဟာ
ကိုယ်စီစိတ်ကူးထဲမှာ မရပ်မနား
ကူးလူး ရင်ဖွင့် ချင်နေမှာ
ဧကန်မှချပေါ့။
ငါလည်း ဒီစကားဝိုင်းထဲက
အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးပင် မဟုတ်ပါလော။

-ထွေးညို

(မြိုင် PDF အဖွဲ့ရဲ့ အမျိုးသမီးရဲဘော်တွေက သူတို့ နားကပ်တွေကို တော်လှန်ရေးအတွက် ပေးလှူထားတဲ့ "နားကပ်အစုအပုံ ဓာတ်ပုံ" ကလေးကို ကြည့်မိပြီးနောက် ဒီကဗျာကို ခံစားရေးဖွဲ့ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။)

စစ်မှန်စွာ ပေါက်ကွဲသံများ

အသံတွေ
အနာတွေ
အမှန်တရားတွေ
စစ်မှန်စွာ ပေါက်ကွဲသွားပုံများ

ပန်းကလေးတွေ ကြွေခဲ့ရ
ကြယ်တွေ လွင့်စင်ခဲ့ရ
အိမ်တွေလည်း ပြာဖြစ်သွားရ
တရားမျှတမှုက ဆန့်တင်ငင်နဲ့ပေါ့

လက်ညှိုးညွှန်ရာ စေတီတည်ခဲ့သူတွေ
လက်ညှိုးညွှန်ရာ ပြာချခဲ့သူတွေ
လက်ညှိုးညွှန်ရာ အလောင်းထပ်စေခဲ့သူတွေ
ကိုယ့်ငရဲမီးနဲ့ကိုယ် မီးဖိုသူတွေပါပဲ

ဘုရားလည်း ဆင်းမကယ်တဲ့အခါ
အသက်တွေ ရင်းရတယ်
တရားလည်း ခင်းမရတဲ့အခါ
အလောင်းတွေ ခင်းပြရတယ်
ဘယ်စစ်ပွဲက သေသူမဲ့ ရှိလို့လဲ
ဟန်ဆောင်သေခွင့်ရရင် ကောင်းမယ်

အမှန်တရားနဲ့ ရွေးမရခဲ့တဲ့ အသက်တွေ
အသက်နဲ့ ရွေးနေရတဲ့ အနာဂတ်တွေ
အိမ်ကို ကျောခိုင်းပြီးမှ လျှောက်နေရတဲ့ အိမ်ပြန်လမ်းတွေ
အဆုံးသတ်မှ ပြန်စရမယ့် အစတွေ

ဘယ်နေ့ အဆုံးသတ်မလဲ

သမိုင်းသစ်အတွက် အမြစ်က
ရှင်းထုတ်နေရ
မှိုင်းတွေနဲ့ သမိုင်းလမ်းတွေ များခဲ့တယ်
မြို့ပြပေါက်ကွဲသံတွေ
ရွာလမ်းထဲက ပေါက်ကွဲသံတွေ
လက်ထဲက ပေါက်ကွဲသံတွေ
ရင်ဘတ်ထဲက ပေါက်ကွဲသံတွေ
ကောင်းကင်ထက်က
မီးရှူးမီးပန်းလို ဘယ်လှမလဲ
လွတ်လပ်မှုအတွက်
ပေါက်ကွဲသွားရတဲ့ အသက်တွေ...စတေးခဲ့ရ

ဒီလိုနဲ့...
အမှန်တရားက
နာကျင်ခံခက်စေတဲ့အခါ
လက်ခံဖို့ ကြိုးစားရရုံပါပဲ...
မျက်ရည်စတွေနဲ့။

- ဒေတ်လွန်းနေ

"အကုန်လုံး မလွတ်မြောက်သ၍ မည်သူမျှ လွတ်မြောက်မှုမရှိ" မှအဆက်

ထို့နောက် နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့်အတူ အခြားသော နိုင်ငံရေးသမားများ နံနက် ၄ နာရီ အချိန်တွင် ထိန်းသိမ်းခံလိုက်ရကြောင်း သူ့အဖေဆီသို့ သတင်းရောက်သည်ဟု ကျွန်တော့်အား သူငယ်ချင်းမှ ပြောသည်။ ကြားကြားပြီးချင်း ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အနည်းငယ် စိတ်ပျက်ရုံကလွဲပြီး ထွေထွေထူးထူး ဘာမှ မခံစားရပါ။ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုကို တွေးမိပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသည်မဟုတ် ကျွန်တော်စီစဉ်ထားသည့် ကရာတေးသင်တန်း တက်မရတော့သည့်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဘာတွေဆက်ဖြစ်မလဲဆိုတာကို ရက်အနည်းငယ်လောက် စောင့်ကြည့်ကြဖို့ သူငယ်ချင်း၏မိခင်က အကြံပေးပါသည်။ ကျွန်တော် အိမ်အပြန်လမ်းမှာ လူတိုင်းနီးပါးက အာဏာသိမ်းမှု အကြောင်းပြောဆိုနေသောအခါမှ အတော်လေး အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စမှန်း တွေးမိပါတော့သည်။

နောက်သုံးရက်အတွင်း ကျွန်တော့်ပတ်ဝန်းကျင်အနီးတဝိုက်အတွင်း မည်သည့်အကြမ်းဖက်မှုကိုမှ မတွေ့မိပါ။ နိုင်ငံရေး သမားများကို စစ်တပ်မှ မည်သို့ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြောင်းနှင့် စစ်တပ်၏ ရှေ့ဆက် လုပ်ဆောင်မည့်အရာများကို လူများအစုစု ဖွဲ့ကာ ဆက်တိုက်ပြောနေခဲ့ကြသည်။ အာဏာ သိမ်းသည့် အကြောင်းပြောဆိုသည့်အခါ သူတို့အသံများမှာ တိုးတိုးတိတ်တိတ်ပင်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့လမ်း လေးတိတ်ဆိတ်လာသည့်အခါ အတော်လေးကို အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စတခုဖြစ်မည်ဟု သဘော ပေါက်လာ မိသည်။ အာဏာသိမ်းပြီး ၄ ရက်မြောက်နေ့တွင် ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှု အနည်း ငယ်လမ်းပေါ်နေရာယူလာပြီ ဖြစ်သည်။ စောစောစီးစီး ဆန္ဒထုတ်ဖော်ရင်း စစ်တပ် ၏သားကောင်မဖြစ်ဖို့ကိုလည်း လူတချို့ကပြောဆို သတိ ပေးလျက်ရှိကြသည်။

အကြောင်းမှာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပါက စစ်တပ်မှ ဖမ်းဆီးနိုင် သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အာဏာသိမ်းသည်မှာ ခဏတာ မဟုတ်မှန်း သဘောပေါက်မိသောအခါ လမ်းမထက် တွင် ကျတော်တို့ဟာ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုကို လက်သ င်မခံနိုင်ကြောင်း ကြွေးကြော်သံများထုတ်ဖော်ပြီး နိုင်ငံတကာမှ အာဏာသိမ်းမှုကို အာရုံစိုက်မိစေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

UN မှ စိတ်မကောင်းဖြစ်မိပါကြောင်းနှင့် အာဏာသိမ်းမှု ကိုဆန့်ကျင်ပါကြောင်း စာများကိုသာ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ပြန်လျက်ရှိသည်ကိုလဲ တွေ့ခဲ့ရပါ သည် အဲ့အရာတွေဟာ အရေးမပါတဲ့ စကားလုံးသက်သက် နဲ့ အမှုအရာတွေပဲ ဆိုတာ မည်သူကများ တွေးခဲ့မိပါလိမ့်မ လဲ။

ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်နေကြတဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ ခေါင်းတွေကို စစ်တပ်က စတင် မပစ်သတ်ခင်မှာ ကျွန်တော်တို့လုပ်စရာတခုပဲရှိပါတော့တယ် အဲ့တာ ကတော့ လမ်းမပေါ်ထွက်ပြီး ချီတက်ဆန္ဒထုတ်ဖော်တာ ပါပဲ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ လူမှုကွန်ယက် မျက်နှာစာတွေမှာ မြ သွဲ့သွဲ့ခိုင်(2) သေဆုံးမှုအတွက် ပူဆွေး ညည်းတွားမှုများ နဲ့ ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။ ယခုဖြစ်ရပ်မတိုင်ခင်အထိ စစ်အာဏာသိမ်းမှုကို လက်သင့်မခံနိုင်တာကလွဲလို့ အာဏာသိမ်းမှုက ကျွန်တော့်ရဲ့ အနာဂတ်တွေ၊ပညာရေး တွေကိုပါ ဆိုးဆိုးရွားရွားထိခိုက်လာနိုင်တယ်ဆိုတာမျိုး ကိုသေချာသဘောပေါက်နားမလည်ခဲ့ပါ။ တော်လှန်ရေး အတွက် အသက်များကိုပင် ပေးဆပ်ထားကြတဲ့ လူငယ် အများစုလုပ်တဲ့အတိုင်း ကျွန်တော်လဲ နာမည်၊သွေး အမျိုးအစား၊ဖုန်းနံပါတ်များ လက်ပေါ်ရေးကာ လမ်းမ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ အာဏာရှင်လက်အောက်တွင် အသက်ရှင်မည့်အစား အသေခံရန် အဆင်သင့်ရှိနေခဲ့ ကြသည်။ တော်လှန်ရေး၏ အထွဋ်အထိပ် ကာလလို့ပင် ပြောနိုင်ပေသည်။

ကာလတခုကြာတဲ့အချိန်မှာတော့ အရပ် သားအများ အပြား နဲ့ အထူးသဖြင့် လူငယ်အများစုဟာ ဒီမိုကရေစီ အတွက် လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါ တယ်။ ရဲရင့်တဲ့အသက်ပေးဆပ်မှုများကို မျက် မြင် တွေ့ကြုံခဲ့ရသော် လည်း ဘာလို့အခုလိုတွေ ဖြစ်ပျက်နေ ရလဲဆို အဖြေမရှာနိုင်ဖြစ်နေရပါတယ်။

မြန်မာပြည်သူ လူထု အားလုံးအတွက် အိပ်မက်ဆိုးကြီး ဖြစ်ခဲ့၊ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာလို့ အခုလိုဖြစ်ရတာလဲ၊ ပေးဆပ်ခဲ့ကြတဲ့အသက်တွေရဲ့ရလဒ်ကဘာလဲ၊ အသက် တွေပေးဆပ်ဖို့ရောလို့ရဲ့လား၊ တာဝန် ပါဝါရှိတဲ့လူတွေ ထဲက ဘယ်သူကမှ ဘာလို့များ အရေးတယူမရှိကြတာ လဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းများစွာ အခုချိန်ထိရှိနေဆဲပါပဲ။

မြန်မာလူငယ်များကို အရေးမပေး ထောက်ပံ့မှုမရှိတာက အသစ်အဆန်းမဟုတ်ခဲ့ပါ။ အာဏာသိမ်းမှု မတိုင်ခင်ထဲ ကပင်ဖြစ်သည်။ ဖိနှိပ်မှုတွေဟာ မတူညီတဲ့ လူထုအပေါ် မှာ လိင်စိတ်ခံယူမှု၊ လူနေမှုအဆင့်အတန်း၊ ယုံကြည် သက်ဝင်သည့် ဘာသာများအစရှိသည်တွေအပေါ် မူတည်၍ သက် ရောက်မှုတွေ ကွဲပြားသွားကြပါတယ်။ သာဓကအနေဖြင့်လည်း ကျွန်တော်တို့၏ အဘိုးအဘွား များက ကျွန်တော်မိခင်အား ကျောင်သွားရာလမ်းတွင် အဓမ္မပြုကျင့်ခံရမည်စိုးရိမ်သဖြင့် မိမိမိခင်မှာ ပညာရေးဆုံးခန်းမတိုင်ခဲ့ပါ။အခြားတဖက်မှာမူ ကျွန် တော်ဦးလေးများက ပညာရေး ပြီး ဆုံးသည်အထိ တက် ရောက်နိုင်ခဲ့သည်။

လိင်ပေါ်မူတည်၍ ပညာသင်ယူခွင့် ခက် ခဲမှုများအပြင် လူမှုစီးပွားအဆင့်အတန်းအပေါ် မူတည်၍လည်း သင်ယူ နိုင်မည့် ပညာရေး အဆင့်အတန်းများလဲ ကွဲပြားပေ သေးသည်။ အာဏာသိမ်းမှုဖြစ်ပြီးနောက်တွင်လဲ ငွေကြေးတက်နိုင်သည့် မိဘများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ သားသမီးများအား နိုင်ငံခြားသို့စေလွှတ်ကာ ပညာ ဆက်လက်သင်ယူစေနိုင်စွမ်း ရှိကြပေသည်။

နိုင်ငံ ၏အကျင့်ပျက်ချစားနေသောပညာရေးစနစ်ကို တွေးပူပြီး ကောင်းမွန်သည့်ပညာရေး ရမရှိနိုင်မည်ကို မိဘများမှ စိုးရိမ်ကာ ၎င်းတို့၏ ချွေးနံစာများထဲမှ ကျွန်တော်၏ အခြေခံ ပညာသင်နှစ်များတွင် ကျောင်း ပြင်ပသင်တန်းများကို တက်ရောက်စေခဲ့သည် (3)။ ထို အချက်သည်ပင်လျှင် အတန်းထဲတွင် ဆရာ၊ဆရာမ များ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကိုခံခဲ့ရပေသည်။

သင်္ချာပုစ္ဆာတပုဒ်ကိုပင် အဖြေမှန်နေသည့်တိုင် အပြင် သင်တန်းမှ သင်ထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း တွက်ချက်၍ အဖြေမှန်သည့်တိုင် ၎င်းတို့၏တွက်နည်း များ နှင့် မတူညီဟုဆိုကာ အမှတ်လျော့ပေးခဲ့ကြသည်။

မြန်မာ့ပညာရေးစနစ်သည် ရှေးအစဉ်အဆက် ကတည်းက နိုင်ငံတော်မှသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းလိုတဲ့ အတွေးအခေါ်နှင့် စည်း မျဉ်းစည်းကမ်းများကို လူငယ် များမှ လက်ခံလိုက်နာရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိတည် ဆောက်ထားသော စနစ်တစ်ခုမျှသာဖြစ်ပါတယ်။ လူငယ်များအနေနှင့် အထက်တန်းကျောင်း ပြီးမြောက်သည်မှ ထိုကျောင်းမှရရှိခဲ့သော စာမေးပွဲရ လာဒ်များအပေါ်မှာ မူတည်ပြီး အစိုးရမှချမှတ်(4) ထား တဲ့ အသက်မွေးပညာရပ်များကိုသာ လိုက် စားစေရန် တွန်းအားပေးခံရပါတယ်။ ကျောင်းတက်ခဲ့သည့် ၁၂ နှစ် တာကာလအတွင်းမှာ လူငယ်များအနေနဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခုကို အကျိုးအကြောင်း အဆိုး အကောင်း ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်ဖို့ သင် ကြားပေးခြင်းမရှိခဲ့ တဲ့အပြင် သင်ခန်းစာများမှ တစ်စုံတစ်ခုကို မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ပါက ဆရာ၊ ဆရာမများရဲ့ ပြိုင်ပြိုင်မှုကို သာခံကြရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဟာ အင်္ဂလိပ်စာကို သူငယ်တန်းထဲက ၁၆ နှစ်တိုင်တိုင် သင်ကြားခဲ့ရပေမဲ့ အင်္ဂလိပ်လို အတိုလေးတောင် ပြောဖို့အတွက် ယုံကြည် မှုမရှိပါ။တက္ကသိုလ်စတက်သည့် ပထမနှစ်မှာ assignment တစ်ခုပြီးမြောက်ဖို့အတွက် အဖြေပါတဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ်ကိုဝယ်ပြီး အဖြေများကို ကူးယူရုံသာလို ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပြီးကျွန်တော် အလွန်အမင်း ထိတ်လန့် ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလို ပျက်စီးယိုယွင်းနေတဲ့ ပညာရေးစနစ် “ကြက်တူရွေးနှုတ်တိုက်စနစ်”(5) ဟာလည်း အစဉ်အဆက်က စစ်အာဏာသိမ်းအုပ်ချုပ်မှုများရဲ့ ဆိုး မွေများပဲဖြစ်ပါ သည်။ သို့သော်လည်း ယခင် ဒီမိုကရေ စီအစိုးရလက်ထက်မှ ကျွန်တော်တို့ဟာ ပညာရေးစနစ် ပြောင်းလဲမှုအလင်းရောင်ကို စတင်တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ စစ် အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ထိုအလင်းရောင်မှာလဲ ပျောက်ခဲ့ ရပါပြီ။ ပညာရေးစနစ်ကို ပြောင်းလဲပစ်ရန် မဆိုထားနှင့် လမ်းပေါ်မှာ ညီအကိုများအချင်းချင်း ဘောလုံးကန်ဖို့ ပင် လူစုလူဝေးကြောင့် ဖမ်းဆီးခံရမည်ကို ကြောက်လန့် နေခဲ့ရပါပြီ။

ထိုသို့ဖြစ်သည့်တိုင် ထောင်နဲ့ချီတဲ့ အခွင့်ထူးခံမြို့ပေါ်နေ လူတန်းစားအလွှာမှ လူငယ်များထဲမှာ စစ်အာဏာရှင် လက်အောက်ပညာရေးကို ဆက်လက်သင်ယူခွင့်ရသူ များရှိသလို နိုင်ငံတကာကျောင်းများမှာ တက်ရောက်နိုင် သူများအပြင် မိမိတို့ရဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်များကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်နိုင်တဲ့ အရွယ်ရောက်သူများလဲရှိနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။

အခုလို စစ်အာဏာသိမ်းမှုအောက်မှာ အောက်ခြေလူတန်း စားအလွှာကလူငယ်တွေများအနေဖြင့် ပြင်ပပညာရေးကိုမရနိုင်သည့်အပြင် နိုင်ငံရဲ့အနာဂတ်ကို ရှေ့ဆက်ပြီး အကျိုးသက်ရောက်စေမဲ့အကြောင်းတွေကို တွေးတောမိနေပြန်ပါတယ်။ အခုအခြေအနေမှာ ကျောင်းတက်ဖို့မဆိုထားနှင့် အသက်ရှင်ဖို့အတွက် အသက် ၈ နှစ် ၁၀ နှစ်အရွယ် ငယ်ငယ်လေးများလဲ အလုပ်နှင့်တော် လှန်ရေးတွင်သာ ပါဝင်နေကြပါတယ်။ မြန်မာလူငယ်များအနေနဲ့ အခုလိုအခြေ အနေမှာ တွေးတောနေဖို့ထက် အသက်ရှင်သန်ရေးကိုသာ လုံးပန်းနေရပါတယ်။ “အကယ်လိုငါတို့သာနိုင်သွားခဲ့ရင် အာဏာ သိမ်းတာတွေ ဆက်မဖြစ်ဘူးလို့ အာမခံချက်ရှိလား?” လို့မြန်မာနိုင်ငံက သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်ကို မေးဖူးပါတယ်။ “မဟုတ်ဘူး။ ငါပြောချင်တာက ဖက်စစ်ဝါဒကို အား ပေးဖို့ လက်နက်တွေမလိုပါဘူး။ ငါတို့မနက်ဖြန်နိုင်ပြီး NUG(6) အစိုးရသစ်ဖွဲ့ပြီးပြီ ဆိုကြပါစို့။ ဒါပေမဲ့ လူတန်း စားကွာဟမှုပြဿနာနဲ့ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ပြောင်းမယ်ဆိုတဲ့ မေးခွန်းအတွက် ဘာမှလုပ်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီလိုနဲ့ပဲ နောက်ထပ်လက်နက်အဖွဲ့တွေ အလွယ်တကူထွက်ပေါ် လာဦးမှာပဲ။ ကံအရမ်းကောင်းပြီး စစ်တပ်ကိုနိုင်ခဲ့ရင် တောင်မှ NUG လူထုကို ပြောင်းလဲပစ်ဖို့အတွက် အစီအစဉ်ရှိမှာမ ဟုတ်ဘူး။ လူတွေကိုတော့ ကိုယ်ကျင့် တရားပြည့်စုံတဲ့ ပြည်သူတွေ ဖြစ်အောင် သာတူညီမျှမှုကို တွန်းအားဖြစ်စေမဲ့ ဥပဒေသစ်အနည်းငယ်ကို ထုတ်ပေးမလည်း အခြေခံပြဿနာတွေကိုတော့ မျက်ကွယ်ပြုနေဦးမှာပဲ။ ဒီလိုနဲ့ပဲ နိုင်ငံရေးမတည်မငြိမ်ဖြစ်လာပြီး ဒုတိယ စစ်တပ်လို အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လာဦးမှာပဲ။ ဒီဟာတွေကလဲ ၁၉၅၀ နဲ့ ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွေတုန်းက ဖြစ်ခဲ့ဖူးပြီးသွားပြီ။ ဦးနု(7) နဲ့ နိုင်ငံရေးသမားတွေက တိုင်းပြည်အမှန်တကယ်ကြိုတွေ့နေရတဲ့ ပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းဖို့ မကြိုးစားဘဲ ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုသာ ရှေ့တန်းတင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ကြတယ်။ လက်ယာယိမ်းတွေကို ရက်စက်စွာဖိနှိပ်တဲ့ ဖက်ဆစ်နဝင်း(8) လို လူမျိုးကိုတောင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းဖို့ ကြိုးစားခဲ့တယ်။ ၈၈ မျိုးဆက်(9) တွေကလဲ တိုင်းပြည်အတွက် ရုန်းကန်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့လည်း တိုင်းပြည်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာလူမျိုးပိုင်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါကြောင့် မင်းကိုနိုင်(10) နဲ့ မင်းထင်ကိုကိုကြီး(11) လို လူထုပုံရိပ်ကြီးမားသူတွေကတောင့် ရိုဟင်ဂျာမရှိဘူးဆိုပြီးပြောခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့် မဟာမိတ်တွေကို မဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သလို လူနည်းစုလူမျိုးတွေကိုလဲ ပါလာအောင်မစည်းရုံးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ဒီလိုမျိုး အကုန်လုံးမပါဝင်တဲ့လှုပ်ရှားမှုတွေဟာလဲ အောင်မြင်မှာမ ဟုတ်ပါဘူး။” လို့ သူကဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဟာ မိတ်တွေကို မဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သလို လူနည်းစုလူမျိုးတွေကိုလဲ ပါလာအောင်မစည်းရုံးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ဒီလိုမျိုး အကုန်လုံးမပါဝင်တဲ့လှုပ်ရှားမှုတွေဟာလဲ အောင်မြင်မှာမ ဟုတ်ပါဘူး။” လို့ သူကဆိုပါတယ်။

လက်ရှိကြိုနေရတဲ့အာဏာရှင်စနစ်အောက်လွတ်မြောက်မယ်ဆိုတာမသေချာပေမဲ့လည်း အနာဂတ်မှာအခုလိုမျိုး အာဏာရှင် စနစ်ကြီးထပ်ဖြစ်လာမလားဆိုတာ တွေးတောမိနေပါတယ်။ မြန်မာလူငယ်တွေရဲ့အနာဂတ်ကို အမှန်တကယ် ပြောင်းလဲချင်တယ်ဆိုရင် တော်လှန်ရေးအောင်ဖို့ဆိုတာ တစ်ခုထဲကိုပဲ အာရုံစိုက်နေလို့မရပါဘူး။ လူတန်းစားအလွှာ၊ လူမျိုး၊ လိင်စိတ်ခံယူမှု၊ မသန်စွမ်းမှု၊ ခန္ဓာကိုယ်အပေါ်အခြေ ခံ၍ ဖိနှိပ်ခြင်း တို့ကိုလည်း စဉ်းစားဖို့လိုပါတယ်။ အမှန်တကယ် လွတ်မြောက်ခြင်းအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခြင်းဆိုတာ ဖိနှိပ်သူအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်းကိုပဲ တိုက်ထုတ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ စနစ်တကျဖိနှိပ်မှုတွေကိုပါ တိုက်ထုတ်ခြင်းဖြစ်တယ်။ ဖိနှိပ်သူအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်းကိုပဲ တိုက်ထုတ်ခြင်းဟာပိုပြီးလွှမ်းမိုးတဲ့အဖွဲ့တစ်ခုစီကအာဏာကို လုယူလိုက်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကုန်လုံး လွတ်မြောက်ဖို့ဆိုရင် ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို အဘက်ဘက်ကနေထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ဘယ်အစုအဖွဲ့ကိုမှ ပိုကောင်းမယ်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ မချန်ထားခဲ့မိဖို့သေချာအောင် လုပ်ရပါမယ်။ Fannie Lou Hamer ရဲ့ဆောင်ပုဒ်ကို ပြန်ပြောင်းပြောရမယ်ဆိုရင် “ငါတို့ထဲကတစ်ယောက်ကအချုပ်အနှောင်ထဲမှာ ရှိနေတယ်ဆိုရင် ငါတို့အားလုံးလွတ်မြောက်ပြီလို့ ဘာလို့ဆိုနိုင်မှာလဲ?”

- VK

Young Myanmar's Scholars
Commentary Series

Eng Version နှင့် Endnotes ကို
စာမျက်နှာ (၂၉) တွင်ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော်နှင့်လူငယ်များရဲ့အခန်းကဏ္ဍ

တော်လှန်ရေးနှစ်နှစ်ပြည့်ခါနီး မျက်မှောက်အခြေအနေ

ပြည်သူလူထုရဲ့ နွေဦးတော်လှန်ရေးဟာ အာဏာသိမ်းပြီး ကတည်းက အရှိန်အဟုန်နဲ့ မြင့်တက်လာခဲ့တာ ယခုဆို နှစ်နှစ်ပြည့်ပါတော့မယ်။ တစ်တိုင်းပြည်လုံးလည်း အတော်အထိနာနေပြီး စီးပွားရေးကျဆင်းမှု၊ ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်မားမှုများကြောင့် ပြည်သူများ အင်မတန်ကျပ်တည်း ခက်ခဲနေတဲ့အချိန်ကိုရောက်နေပါတယ်။ ထိုအခြေအနေများကြားမှ ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြနေတဲ့ ပြည်သူတွေ၊ ခုခံစစ် ဆင်နွှဲနေတဲ့လူငယ်တွေဟာလည်း အင်နဲ့အားနဲ့ ထုန်းဒေးနဲ့ပါပဲ။ ပြည်သူ့အစိုးရ NUG ဘက်က သံတမန်ရေးပိုင်းမှာ အားကောင်းနေသော်လည်း အစိတ်အပိုင်းအတော်များများမှာ အားနည်းနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ကောင်စီဘက်က ဖျက်ဆီးရေးဘက်ကိုသာ ဦး တည်နေပြီး အစွမ်းကုန်ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်နေတာကို မြင်တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဒီဂျူရီအရ NUGကအားကောင်းနေသော်လည်း ဒီဖက်တိုအရ စစ်ကောင်စီကအားရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

NUG၊ NUCC အနေနဲ့ ကြားကာလဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတခုနဲ့ အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော်ကို တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့အကြား အာမခံချက်မပေးနိုင်သေးသလို စုဖွဲ့မှုအားကောင်းဖို့ ကြိုးစားနေရ ဆဲဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတွင်းမှာလည်း လူငယ်၊ လူလတ်များဟာ နိုင်ငံခြားထွက် စီးပွားရှာဖွေကြိုးစားနေသူတွေ များပြားလာပါတယ်။ သို့သော်လည်း တဖက်တလမ်းကနေ အလှူငွေထောက်ပံ့ နေသူတွေ၊ ကိုယ်တိုင်လက်နက်ကိုင် တွန်းလှန်နေသူ၊ နိုင်ငံရေးအသိပညာ ဗဟုသုတများ ရှာဖွေရင်းအိမ်တွင်း ကနေ တော်လှန်နေဆဲလူငယ်များလည်း အများအပြားရှိနေပါတယ်။

ဒီတော်လှန်ရေးဟာ ရေရှည်တိုက်ပွဲဖြစ်မယ်ဆိုတာ လက်ရှိအခြေအနေတွေ၊ အနေထားတွေက သက်သေပြနေပြီးသားဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သေချာပေါက် အနိုင်တိုက်ရမယ့်ပွဲဖြစ်ပါတယ်။ အနာဂတ်ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံတော်ကသာ တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက်၊ လူမျိုးစုအားလုံးအတွက် စစ်မှန်တဲ့ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊ သာယာဝပြောရေးတို့ကို ယူဆောင်ပေးမှာဖြစ်

ပါတယ်။ ထိုဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော်ကတည်ထောင်ရာမှာ နိုင်ငံသားတိုင်းရဲ့ အခန်းကဏ္ဍဟာ အင်မ တန် အရေးပါသော်လည်း လူငယ်များရဲ့အခန်းကဏ္ဍသာ ပိုလို့ အရေးပါနေပါတယ်။ လူငယ်များက အနာဂတ် နိုင်ငံတော်ကိုတည်ထောင်ရာမှာ တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှသာ တရားမျှတမှုတွေကို ဖော်ဆောင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ယခုအချိန်ကတည်းက တက်ကြွစွာလေ့လာ အားထုတ်မှု၊ နိုင်ရာဝန်ထမ်းမှု၊ အသိပညာများစုဆောင်းထားကာ မျက်ခြေမပြတ်စောင့်ကြည့်မှုများကို လုပ်ဆောင်နေရမှာဖြစ်ပါတယ်။ လေ့လာသင့်သည့် အသိပညာများကို ဆက်လက်ပြီး ရေးသားတင်ပြချင်ပါတယ်။

အတိတ်မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းကြောင်း

နိုင်ငံများခေတ်အဆက်ဆက်တည်ထောင်မှုကို လေ့လာ စူးစမ်းမှုအရ နိုင်ငံတစ်ခု တည်ထောင်ကြတဲ့အခါ ထို နိုင်ငံရဲ့ ရေခဲမြေခံအနေအထား၊ ပြည်သူပြည်သားများ ရဲ့အခြေ အနေ စသည်တို့အပေါ်မူတည်ပြီး နိုင်ငံရေး စနစ်ကိုပြောင်း လဲကျင့်သုံးကြပါတယ်။ ဥပမာ အမေရိကန်၊ ရုရှား၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယ စသည့်နိုင်ငံများကိုလေ့လာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် အာဏာရှင်စနစ်ကျင့်သုံးသောနိုင်ငံများရှိ သကဲ့သို့သလို ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၊ ကွန်မြူနစ်စနစ် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသောစနစ်များကိုကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများလည်းရှိပါတယ်။

ထိုနည်းတူစွာ လွတ်လပ်တရားမျှတမှုကိုအခြေခံသည့်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများလည်းရှိပါတယ်။ထိုဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများထဲမှာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးကြတဲ့ နိုင်ငံများရှိသကဲ့သို့ (ဥပမာ အမေရိကန်အိန္ဒိယ ကနေဒါ) မကျင့်သုံးကြတဲ့နိုင်ငံများ (ဥပမာ ရုရှား၊ တရုတ်) လည်းရှိပါတယ်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို မလိုအပ်လို့ မကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံများလည်းရှိသလို (ဥပမာ စင်ကာပူ) လိုအပ်ပါလျက် နှင့် မကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံများလည်း ရှိပါတယ်။

လိုအပ်ပါလျက်နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်မကျင့်သုံးခဲ့တဲ့နိုင်ငံကို ဖော်ပြရလျှင် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု ဦးဆောင်တဲ့ အစိုးရ အဖွဲ့က ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ(ခြေ/ဥ)ကို အသုံးပြုကာ နိုင်ငံကို စတင်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါတယ်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလုပ်ကြံမခံရခင်ကတည်းက ထိုခြေ/ဥ အတွက် လမ်းပြမြေပုံ (Roadmap) ကို ပင်လုံစာချုပ်အပေါ်အခြေခံကာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးတန်းတူရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အာမခံကာ မူဘောင်များချမှတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်တို့လုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ဦးနုဦးဆောင်ကာ ထို ခြေ/ဥ ကို ဆက်လက်ရေးဆွဲခဲ့ပေမယ့် ဖက်ဒရယ်အရေး အလေးပေးမှုအားနည်းကာ တိုင်းရင်းသားများနှင့်သဘောထားမတိုက်ဆိုင်မှုများဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

၁၉၄၈-၁၉၅၈ ခုနှစ်ကာလများတွင် နိုင်ငံအတွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုများစွာရှိခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားများအတွက် မိမိတို့ဒေသကိုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် တန်းတူရေး စသည့်အခွင့်အရေးများ အပြည့်ဝမရသောကြောင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါတယ်။

ထို့နောက်မှာတော့ နေဝင်းက အိမ်စောင့်အစိုးရဟု (၂)နှစ်တာဝန်ယူကာ အာဏာသိမ်းခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၆၀ မှာ ဦးနု အာဏာပြန်ရပေမယ့် ၁၉၆၂ မှာတော့ အာဏာအရသာကိုသိထားတဲ့ စစ်တပ်ခေါင်းဆောင် နေဝင်းက နိုင်ငံတော်အာဏာကို ပြန်လည်သိမ်းယူခဲ့ပါတယ်။

၁၉၆၂-၁၉၈၈ ခုနှစ်အထိ ဖက်ဒရယ်အရေးဆိုသည်အပိုင်းအား ဒီမိုကရေစီပင်လျှင်နေဝင်းလက်ထက်တွင်မရခဲ့ပါ။ ပြည်သူ့ လူထု အုံကြွလာသည့်အချိန်တွင်မှ ၁၉၇၄ ခြေ/ဥ ကို အတင်းအဓမ္မအတည်ပြုကာ တစ်ပါတီစနစ်ကျင့်သုံးလျက်၊ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ (မဆလပါတီ) အနေဖြင့် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါတယ်။

ထို့နောက် သမိုင်းဝင် ၈၈၈၈ အရေးခင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်ကာ နေဝင်းအစိုးရ ပြုတ်ကျ၍ နေဝင်း၏ ကျောထောက်နောက်ခံကို အမှီပြုကာ စောမောင်၊ခင်ညွန့်၊ သန်းရွှေ စသည့် စစ်ဗိုလ်ချုပ်များက ၁၉၈၈-၂၀၀၈ ခုနှစ်ထိတိုင် နိုင်ငံတော်ကို တံခါးပိတ်ဝါဒကျင့်သုံးကာ အာဏာ ရှင်ဆန်ဆန် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ တစ်ကမ္ဘာလုံး၏ ဝိုင်းဝန်းဝေဖန်မှုများကြောင့် ၂၀၀၈ ခြေ/ဥ ကို အတင်းအကျပ်အတည်ပြုကာ ၂၀၁၀-၂၀၁၅ အထိ သိန်းစိန်အစိုးရ အနေဖြင့် ရွှေရည်စိမ် ဒီမိုကရေစီစနစ်ဖြင့်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါတယ်။

၂၀၀၈ ခြေ/ဥ အောက်တွင်ပင် ၂၀၁၅-၂၀၂၀အထိ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အစိုးရက ဆက်လက် အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အရပ်သားအစိုးရတက်လာသည့် ထိုအချိန်ထိတိုင် စစ်မှန်သော တိုင်းရင်းသား တန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စသည်တို့မရရှိခဲ့ပါ။ အတိတ်နိုင်ငံရေးသမိုင်းကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ဆက်လက်လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ရန် စာအုပ်များကို ဆောင်းပါးအဆုံးမှာ ထည့်သွင်းပေးထားပါတယ်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းတလျောက် ခြေ/ဥ သုံးခု(၁၉၄၇၊ ၁၉၇၄၊ ၂၀၀၈) ပြောင်းလဲခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားများတောင်းဆိုခဲ့သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ် ကိုတော့မရရှိခဲ့ပါဘူး။မြန်မာနိုင်ငံရေးသမိုင်းကို ချင့်ချိန်သုံးသပ်ကြည့်ရလျှင် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို လိုအပ်ပါလျက်နှင့် မကျင့်သုံးခဲ့ရသည့် အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက်ပိုင်းမှ စတင်၍ စစ်တပ် ၏ နိုင်ငံရေးတွင် စိုးမိုးခြယ်လှယ်မှု၊ စစ်အာဏာအကြိမ်ကြိမ်သိမ်းယူမှု၊ လူမျိုးကြီးဝါဒလွှမ်းမိုးမှုက နိုင်ငံတော်ကို ပြည်ထောင်စုအဖြစ် ဇွတ်အတင်း သွတ်သွင်းမှုများကြောင့်လို့ သုံးသပ်နိုင်ပါတယ်။

ဘကြောင့်ဖက်ဒရယ်

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုတာကို "မတူကွဲပြားမှုတွေနဲ့လှပနေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ နိုင်ငံသားအချင်းချင်း အတူတကွ အပြန်အလှန်လေးစားနားလည်မှုရှိကာ တန်းတူညီမျှ စုပေါင်းအုပ်ချုပ်ခြင်း" လို့ စာရေးသူ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ချင်ပါတယ်။

မတူကွဲပြားမှု (Diversity) များနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံဟာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကိုကျင့်သုံးမှ ခွင့်တူညီမျှ ကာ သာယာ ဝပြောစည်ပင်တိုးတက်တဲ့၊ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်နိုင်ပါမယ်။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြည်တွင်းစစ်ကိုငြိမ်းသတ်ပေးနိုင်မည့် တစ်ခုတည်းသော အရာမှာလည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။ တန်းတူညီမျှ ကိုယ့်နေရာကိုယ့်ဒေသ အုပ်ချုပ်ခွင့်ရမှာ သာ ထိုဒေသရဲ့ အခက်ခဲကို အမြန်ဆုံးဖြေရှင်းနိုင်ကာ သာယာတဲ့ပြည်နယ် သာယာတဲ့နိုင်ငံတော်ကြီးဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ USA ဆိုရင် မတူညီတဲ့ ပြည်နယ်(၅၀)စုပေါင်းထားတယ်။ India ဆိုရင် မတူညီတဲ့ပြည်နယ် တွေ မတူညီတဲ့လူမျိုးတွေ မတူညီတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုးကွယ်ရာ၊ ဘာသာစကားတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းထား ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဆိုရင်လဲ မတူညီတဲ့ ပြည်နယ်တွေ မတူညီတဲ့လူမျိုးစုတွေ၊ဘာသာစကားတွေ ကိုးကွယ်ရာတွေနဲ့ ရှိနေပါတယ်။ထိုကဲ့သို့ မတူကွဲပြားမှု (Diversity) တွေရှိတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဟာ သမားရိုးကျ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးရုံနဲ့ တိုးတက်သာယာတဲ့နိုင်ငံ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီလို့ခေါ်တဲ့ မိမိပြည်နယ်ကို မိမိတို့လူမျိုးကိုယ်တိုင်စီမံအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်၊ သယံဇာတများကို မိမိတို့ကိုယ် တိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှသာ သာယာငြိမ်းချမ်းတဲ့ နိုင်ငံတော်ကြီးကို မျှော်မှန်းနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းကိုအကျဉ်းချုံးလေးတင်ပြခဲ့တာကို ပြန် ကြည့်ရလျှင် ခေတ်အဆက်ဆက် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို လိုအပ်ပါလျက်နှင့် မကျင့်သုံးခဲ့ကြပါဘူး။ ဦးနုလက်ထက်မှာလဲ ဖက်ဒရယ်အစစ်မှန် ကိုမရခဲ့ပါဘူးမို့ ကရေစီနိုင်ငံတော်သာဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျန်တဲ့စစ်အာဏာရှင်တွေလက်ထက်ကတော့ ထည့်ပြောစရာကို လိုမယ်မထင်တော့ပါဘူး။

အခု၂၀၂၁ မင်းအောင်လှိုင်တို့ အာဏာ ထပ်သိမ်းလိုက်တဲ့ အခါမှာ ဖက်ဒရယ်အသံဟာ ပိုလို့ကျယ်လောင်လာခဲ့ပါပြီ။ စစ်မှန်စဉ်းကမ်း ပြည့်ဝတဲ့ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ လို့ တွင်တွင်ပြောနေခဲ့တဲ့ မင်းအောင်လှိုင်တို့ကတောင် ဖက်ဒရယ်အရေးကို သံယောင်လိုက်လာကြပါပြီ။

ဒါပေမယ့် စစ်မှန်တဲ့ဖက်ဒရယ်ကို အာဏာသိမ်း မင်းအောင်လှိုင်တို့ စစ်အုပ်စုက ဖော်ဆောင်ဖို့ စိတ်ကူးလည်း ရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး။ စစ်မှန်တဲ့ နိုင်ငံရေးသဘောဆန္ဒလည်းမရှိနိုင်ဘူးဆိုတာကိုလည်း မြင်သာနိုင်ပါတယ်။ စက်တင်ဘာ ၂၆ရက်နေ့က SSPP (ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ) က ဗမာပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရေးမူ တင်ပြခြင်းကို ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ်ထားတဲ့ မင်းအောင်လှိုင်တို့ဘက်က ပယ်ချလက်မခံတာက သက်သေဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စစ်အုပ်စုရဲ့ မက်လုံးပေးမှုများ၊ သွေးခွဲခြင်းများကို ကြိုကြိုခံကာ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေးခြင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့နွေဦးတော်လှန်ရေးအတွက် အန္တိမပန်းတိုင်ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း ၂၀၂၂၊ စက်တင်ဘာ၊ ၂၄ ရက်နေ့မှာ NUG ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး ဒေါက်တာလျန်းမှုန်ဆားခေါင်က အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးနှင့် ကြားကာလတိုင်းဒေသကြီး အတိုင်ပင်ခံကောင်စီများ ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေးတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအားနည်းပြီး ကြန့်ကြာနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ ထို ခြေ/ဥ ကရာ ဖက်ဒရယ်အရေး၊ တန်းတူရေးကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ဆိုတာတွေကို တကယ်ပဲ အာမခံနိုင်မလားဆိုတာကို ကျတော်တို့ အမြင်ကျယ်ကျယ်နဲ့ စောင့်ကြည့်အကဲခတ်ကာ ဝေဖန်ထောက်ပြဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့မြန်မာနိုင်ငံ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကြီးဖြစ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံသားတွေမှာတာဝန်ရှိပါတယ်။ လက်ရှိပြည်သူ့အစိုးရ၏လိုအပ်ချက်တွေကို ထောက်ပြကာ လမ်းကြောင်း တည့်မတ်ပေးဖို့ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံသားတွေရဲ့တာဝန်ဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် လူငယ်များရဲ့အင်အားကိုလည်း အလေး ထားရမည်ဖြစ်ပြီး အရေးပါတဲ့အခန်းကဏ္ဍတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုတာ

ဖက်ဒရယ်စနစ်မှာ ပြည်နယ်အစိုးရရယ်နှင့် ဖက်ဒရယ် အစိုးရ (ဗဟိုအစိုးရ) ဟူ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရ နှစ်ရပ်ရှိပါမယ်။ အစိုးရနှစ်ရပ်လုံးဟာ ပြည်သူများ၏ အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းခြင်းခံရသော နိုင်ငံတော်၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို တာဝန်ခံရပြီး နိုင်ငံရေးအရ တန်းတူမှုရှိပါတယ်။ ပြည်နယ်တစ်ခုစီ တွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရက နေ့စဉ်စီမံ လည်ပတ်ပါမယ်။ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ(ဗဟိုအစိုးရ) က လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၎င်းအတွက် သတ်မှတ်ထားတဲ့အာဏာတွေကို စနစ်တကျကျင့်သုံးရ ပါမယ်။ အစိုးရနှစ်ရပ်ကြားတွင်လည်း ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် အပြန်အလှန်ထိန်းကြောင်းမှုများ လည်း ထားရှိသော စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပမာ - ငွေကြေးသတ်မှတ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရေး၊ စစ်ရေး တွေမှာ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ နဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရစုပေါင်း လုပ်ကြရမယ့်ကိစ္စတွေဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်နယ်တစ်ခု ချင်းရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ထိုပြည်နယ်ကသူ တွေကပဲ လွတ်လပ်စွာလုပ် ဆောင်ခွင့်ရှိရပါမယ်။ ဖက် ဒရယ်အစိုးရကလည်း ပြည်နယ်အစိုးရကို ချုပ်ကိုင်ခြင်း မပြုရဘူး။ ပြည်နယ်အစိုးရကလဲ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံ မှုရှိရုံနဲ့ စနစ်တကျ စည်းကမ်းရှိစွာလည်ပတ်ရပါမယ်။ ထိုကဲ့သို့ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်မှုဟာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ရဲ့ အနှစ်သာရပါပဲ။

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဟာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးဖို့လိုအပ်တဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း၊ ဖက် ဒရယ်စနစ်နဲ့သာ ပြည်တွင်းစစ်ကိုငြိမ်းသတ်နိုင်ကာ သာယာစည်ပင်တိုးတက်ကြွယ်ဝတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံသားတိုင်းအနေဖြင့်လည်း ယခုတော်လှန်ရေးကာလအတွင်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ရဲ့ သဘောတရားများကို စတင်လေ့လာပြီး အမြဲမပျက် စနစ်တကျ ဆက်လက် လေ့လာသွားသင့်ပါတယ်။

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG)၏ ဖက်ဒရယ် ရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှလည်း ဖက်ဒရယ်ရေးရာစာစောင် များ၊ ဖက်ဒရယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် သိကောင်းစရာများ ကိုလည်း ရေးသားထုတ်ဝေပြီး ပြည်သူလူထုကို

ဖက်ဒရယ်အသိပညာမြှင့်တင်ရေးများလုပ်ဆောင်နေပါ တယ်အောက်ပါလင့်ခ်မှ တစ်ဆင့်လည်း ဖက်ဒရယ်နှင့် ပတ်သက်သည့်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာဖို့လည်း တိုက်တွန်းချင်ပါတယ်။

[<https://mofua.nugmyanmar.org/publications/10>]

Transitional Justice

အတိတ်နိုင်ငံရေးသမိုင်းအနှစ်ချုပ်နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ် တို့ကို သိရှိပြီးနောက် Transitional Justice (အသွင် ကူးပြောင်းရေးကာလတရားမျှတမှုဖော်ဆောင်ခြင်း) ကို လည်း သိရှိနားလည် သင့်ပါတယ်။ အတိတ်ကိုပြန်ကြည့် လျှင် ပြစ်မှုပေါင်းများစွာကျူးလွန်ခဲ့သည့် စစ် အာဏာရှင်များဟာ ခေတ်အဆက်ဆက် Impunity (ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခြင်း) ကို အလွယ်တကူရရှိခဲ့ပါ တယ်။ ဖက်ဒရယ်အရေးကိုဖျက်ဆီးခဲ့ပြီး တိုင်းပြည်ကို အဘက်ဘက်ကပျက်စီးစေခဲ့တဲ့ နေဝင်းလည်း Impunity ရခဲ့ပါတယ်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဟူသည့် အခြေခံမှစ၍ မတရားမှု ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ရာဇဝတ်သားတွေကို ထိုက်သင့်တဲ့ ပြစ်ဒဏ်ကိုပေးပြီး နစ်နာသူများအတွက် တရားမျှတမှု ကို ဖော်ဆောင်ပေးခြင်းကို Transitional Justice လို့ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ခေတ်အဆက်ဆက် စစ် အာဏာရှင်တွေဟာ လူမျိုးပေါင်းစုံ ပြည်သူလူထုအပေါ် မတရားမှုများစွာကျူးလွန်ခဲ့သော်လည်း ပြစ်ဒဏ်ကနေ ကင်းလွတ်နေခဲ့ပါတယ်။ လက်ရှိကာလတွင်လည်း အာဏာရှင်လက်သစ်မင်းအောင်လှိုင်ကလည်း ပြည်သူ တစ်ရပ်လုံးအပေါ် မတရားမှုတွေကျူးလွန်နေပြန်ပါ တယ်။ Culture of Impunity ကို မရိုက်ချိုးနိုင်လျှင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး၊ ရင်ကြားစေ့ရေးခေါင်းစဉ်အောက်က နေ မတရားခံစားခဲ့ရတဲ့ ပြည်သူလူထုအနေနဲ့ တရား မျှတမှုကို မရရှိနိုင်ဘဲ မတရားမှုများသာ သံသရာလည် ခံစားနေရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ယခုအချိန်တွင်လည်း ရင်ကြားစေ့ရေးနှင့်သာ အဆုံးမသတ်သွားဖို့ သတိကြီး ကြီးထားကာ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရန်လိုအပ်သည့် အနေထား ဖြစ်ပါတယ်။ ပြစ်ဒဏ်ခံယူမပါဘဲ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးရေးမဖြစ်ဖို့ အလွန်သတိထားရပါလိမ့်မယ်။

Transitional Justice နဲ့ပတ်သက်လို့ အရေးကြီးတဲ့ အချက်လက်များကို ဆက်လက်ဖော်ပြချင်ပါတယ်။

ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို တရားဥပဒေအညီ စီရင် ပြစ်ဒဏ်ပေးပြီးနောက် နစ်နာသူများအတွက် တရား မျှတမှုကိုဆက်လက်ဖော်ဆောင်ရပါမယ်။ နစ်နာသူများ တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည်များကို မျှဝေခံစားနားလည်ပြီး မှတ်တမ်းတင်ရပါမယ်။ နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်လည်မ ဖြစ်ပွားစေရန်လည်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ပေးရ မှာဖြစ်ပါတယ်။ ပုံဖျက်ထားသည့်သမိုင်းတွေ (Distorted History) ဆက်လက်မပြန့်ပွားအောင် အမှန် တရားများကို မှတ်တမ်းတင်ဖြန့်ဝေရပါမယ်။ ဒါမှသာ နောက်မျိုးဆက်များတွင် သမိုင်းဆိုးများ တစ်ကျော့ပြန် မရှင်သန်စေမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဓိကအားဖြင့် လုံခြုံရေး ကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (Security Sector Reform) ကို စနစ်တကျပြုလုပ်ကာ နိုင်ငံ၏စစ်တပ်ကိုလည်း Professional Army ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲရပါမယ်။

လူ့အခွင့်ရေးများချိုးဖောက်ခံခဲ့ရခြင်း၊ နေအိမ်များ၊ ကျောင်းများ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခံရခြင်း စသည်ဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို မတရားသဖြင့်ခံစားခဲ့ရသော အရပ်သားပြည်သူများအတွက် ပြန်လည်နေရာချထား ပေးရေး၊ နေရပ်ပြန်လည်အခြေချနိုင်ရေးတို့အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ပြတိုက်၊ အ ထိမ်းမှတ်ကျောက်တိုင် စသည်များပြုလုပ်ပြီး အဖြစ်အပျက်များကို နောင်လာနောင်သားများ အမှတ်ရ သင်ခန်းစာယူနိုင်စေရန် လုပ်ဆောင်ရပါမယ်။ ဒါမှ လည်း နောင်လာနောင်သားများအနေဖြင့် အသိအမြင် တိုးပွားပြီး နောက်တစ်ကြိမ်အဖြစ်ဆိုးများ တစ်ကျော့ ပြန် မဖြစ်ပွားစေရန် ဝိုင်းဝန်းကာကွယ်နိုင်မှာဖြစ်ပါ တယ်။

Transitional Justice နှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ တွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် သည်များမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံကွဲပြားခြားနားခြင်း၊ စံပြု အတုယူဖွယ်ရာများကိုလည်း International Center for Transitional Justice website တွင် ဆက်လက်လေ့လာ ရန်လည်းအကြံပြုမျှဝေလိုပါတယ်။

[<https://www.ictj.org/what-transitional-justice>]

Global Warming, Climate Change and Sustainability

ခေတ်အဆက်ဆက် စစ်အာဏာရှင်တို့၏ နိုင်ငံတော်၏ သဘာဝသယံဇာတကို မိမိတို့ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် အလွန်အကျွံထုတ်ယူမှု၊ ၎င်းတို့လက်ထပ်များတွင် နိုင်ငံ၏ ပညာရေးစနစ် ရိုက်ချိုးခံထားရ၍ ပြည်သူများ မှာလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နှင့်ပတ်သက်သည့် အသိပညာများ မကြွယ်ဝခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းရန် ဆန္ဒမပြင်းပြမှုများကြောင့် နိုင်ငံတွင်း ရာသီဥတုများဖောက်ပြန်လာမှုကြောင့် ရေကြီးရေလျှံမှု၊ မြေပြိုမှု စသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုးများ အများ အပြားဖြစ်ပေါ်လာနေပါတယ်။ ရာသီဥတုဖောက်ပြန် ခြင်းကြောင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များကြုံတွေ့နိုင် ရကာ စိုက်ပျိုးမြေများမဖြစ်ထွန်းခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက် သွယ်ရေးများခက်ခဲခြင်း စသည်ဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာပျက်ဆီးမှုများကို လည် မကြာခဏခံစားရနိုင်ပြီး ရံဖန်ရံခါ လူ့အသက် ဆုံးရှုံးရသည်အထိ ဆိုးကျိုးများကြီးမားလှပါတယ်။ လွန်ခဲ့သောလများတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး နေရာအနှံ့ပြား အပူချိန်မြင့်တက်ခြင်းများ၊ အချိန်အခါမဟုတ် မိုးများ အလွန်အကျွံရွာသွန်းခြင်းစသည်တို့ကို ဆက် တိုက်ကြုံ လာရပါတယ်။ ဤသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများမှာလည်း အလေးထားဖြေရှင်းရမယ့် ပြဿနာများဖြစ်လာပါတယ်။

အနာဂတ်တွင် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီအသိပညာများနဲ့ နိုင်ငံသစ်ကိုပြန်လည်တည်ထောင်တဲ့အခါ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ရေး အသိ ပညာများကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် အနာဂတ်နိုင်ငံတော်ကိုတည်ထောင်ရာတွင် ဖက်ဒရယ်၊ ဒီမိုကရေစီအသိပညာတွေရှိရုံနှင့် မလုံလောက်နိုင်ပါ ဘူး။ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှု (Global Warming) ကို ဘယ်လိုကာကွယ်မလဲ၊ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲ ခြင်း (Climate Change) တို့ကို ဘယ်လိုကိုင်တွယ်ကြမ လဲဆိုတာတွေကိုလည်း ကြိုတင်လေ့လာထားရန် လိုအပ် ပါမယ်။

ခေတ်အဆက်ဆက်စနစ်ဆိုးများကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရသည့် နိုင်ငံကိုကောင်းမွန်သောစနစ်များနှင့် အစားထိုးရုံမျှမက ပြည်သူများဘေးကင်းလုံခြုံကာချမ်းသာကြွယ်ဝစွာ နေထိုင်နိုင်ရန် Climate Change and Sustainability စသည့်အသိပညာတွေနဲ့ လူငယ်များကဦးဆောင်ကာ တက်ကြွစွာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု အနာဂတ်ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံတော်ဟာ ပြီးပြည့်စုံမှာဖြစ်ပါတယ်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရှင်များပြောလေ့ရှိကြတဲ့စကားတခုရှိပါတယ်။ အနာဂတ်ကာလများတွင် ဆင်းရဲပြီး မဖွံ့ဖြိုးတဲ့နိုင်ငံတွေဟာ ချမ်းသာတဲ့နိုင်ငံတွေထက် ဘေးအန္တရာယ်များကို ပိုမိုခံစားရလိမ့်မယ်တဲ့။ အကြောင်းအရင်းမှာ အသိ ပညာမလုံလောက်ခြင်း၊ နည်းပညာအားနည်းခြင်း၊ ငွေကြေးမပြည့်စုံခြင်း၊ ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းမှုအားနည်းခြင်း တို့ကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့စိတ်ကိုမွေးမြူကာ အနည်းဆုံးအခြေခံအဆင့်အနေဖြင့် မိမိတတ်နိုင်သလောက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကမ္ဘာကြီးကို ညစ်ညမ်းစေသည့် ပလတ်စတစ်များကို လျော့ချသုံးစွဲခြင်း (Reduce)၊ ပြန်လည်သုံးစွဲခြင်း (Reuse)၊ အသွင်ပြောင်း ပေါင်းစပ်အသုံးပြုခြင်း (Recycle) လုပ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့လူငယ်များအနေနဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အသိပညာများကို လေ့လာမြှင့်တင်ဖို့ တစ်စိုက်မတ်မတ် လေ့လာ အားထုတ်ဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။

အောက်ပါလင့်ကနေဆက်လက်ပြီး လေ့လာနိုင်ပါတယ်။
[<https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change>]

အနာဂတ်နိုင်ငံတော်အတွက်လူငယ်များ တွဲလက်ညီစွာ

မတရားအာဏာသိမ်းမှုကြောင့်ဖြစ်လာတဲ့ နွေဦးတော်လှန် ရေးနဲ့အတူ လူငယ်များလည်း နိုင်ငံရေးအသိတွေ နိုးကြားလာခဲ့ပါတယ်။ ကာလရှည်ကြာလာတဲ့လက်ရှိ အနေထားမှာတော့ အားပျက်အားလျော့မှုများလည်း ရံဖန်ရံခါကြုံလာရနိုင်ပါတယ်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အသက်ကိုပင် ရင်းလျက် တော်လှန်နေကြဆဲလေးစားထိုက်တဲ့ သူရဲကောင်းလူငယ်များလည်း အများအပြားရှိနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့လူငယ်များ အဘက်ဘက်ကနေ တွဲလက်ညီစွာ ရှေ့ဆက်ချီတက်ရပါဦးမယ်။ ဒီခရီးကကြာရှည်မှာဖြစ်သလို ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကာလကလည်ခက်ခဲကြမ်းတမ်း မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လိုပင်ခက်ခဲနေပါစေ၊ ကျွန်တော်တို့ တွဲလက်ညီစွာ အသိပညာများဆည်းပူးရင်း၊ နိုင်ရာဝန် ထမ်းရင်း မမှိတ်မသုန် ချီတက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသော်လည်း စုပေါင်းအားနဲ့ မမှိတ်မသုန် ချီတက်ကြပါစို့။

- Henry

အကိုးအကားနှင့် ဖတ်ရှုစေချင်သော စာအုပ်များ

- ၁။ ဦးနု-တာဝေစနေ၊ ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည်
- ၂။ သိန်းဖေမြင့်-သပိတ်မှောက်ကျောင်းသား၊ ရှေ့ကနေဝင်းထွက်သည့်ဗမာ၊ ပြန်လမ်းမရှိသောဦးနှု၊ စစ်တွင်းခရီးသည်
- ၃။ တက္ကသိုလ်စိန်တင် - မြန်မာနိုင်ငံဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးသမိုင်း
- ၄။ ဦးဝင်းတင် - ဘာလဲဟဲ့လူငှာ၊ ခေတ်ဝန်ကိုထမ်းခေတ်လမ်း ကိုလျှောက်
- ၅။ Benedict Rogers- Unmasking a Burma tyrant
- ၆။ Bertil Litner- Burma struggle for Democracy
- ၇။ သာဉာဏ်-ရှစ်လေးလုံးငွေရတုအထိန်းမှတ်သတင်းမှတ်စုများ
- ၈။ ဒဂုန်တာရာ-ဒို့ခေတ်ကိုရောက်ရမည်မှာမလွဲပါ
- ၉။ သန်းဝင်းလှိုင် - ဦးသန်းရွှေ(သို့)နေပြည်တော်မင်းသားကြီး၊ ဦးခင်ညွန့်(သို့)ရက်စက်မှုအပေါင်းသရဖူဆောင်းခဲ့သူ
- ၁၀။ ကြေးမုံဦးသောင်း - ဗိုလ်နေဝင်းဇာတ်လမ်းရှုပ်သမျှ
- ၁၁။ မောင်ထင် - ငဘ

လူငယ်နှင့်လွတ်လပ်မှု

လွတ်လပ်မှု

လွတ်လပ်မှုကို အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ အချုပ် အနှောင် အတားအဆီးများမှ ကင်းလွတ်ခြင်း၊ တစ်စုံတစ် ယောက် (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၏ ထိန်းချုပ်စောင့်ကြည့်မှုအောက်တွင်မရှိခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်၏ လွှမ်းမိုးမှုမပါဘဲ ကိုယ်ပိုင်သဘောဆန္ဒဖြင့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်ခြင်း၊ မိမိလုပ်ကိုင်လိုသောအရာကို နောက်ဆံတင်းစိုးရိမ်ပူပန်စရာမလိုပဲ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊ လွတ် လပ်စွာ ယုံကြည်ပြောဆိုရေးသားထုတ်ဖော်ခွင့်များ ရရှိခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်မှုကို Positive Freedom (freedom to something) လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့် နှင့် Negative Freedom (freedom from something) ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများမှ ကင်းလွတ်ခြင်းဟူ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။(1) လွတ်လပ်မှုအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာစုရုံးခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ခွင့် စသည်တို့သည် Positive Freedom ဟုဆိုနိုင်ပြီး ကြောက်ရွံ့မှုမှလွတ်ကင်းခြင်း၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုမှလွတ်ကင်းခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုမှ လွတ်ကင်းခြင်း စသည်တို့သည် Negative Freedom ဟုမှတ်ယူနိုင်ပေသည်။ လွတ်လပ်မှုအတိုင်းအတာသည် မည်မျှရွေးချယ်နိုင်မှုနှင့် မည်မျှအခွင့်အရေးရရှိမှု အပေါ်တွင် မူတည်နေသည်။ လွတ်လပ်မှုနှင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ သူတစ်ပါးအားလေးစားမှု

စသည်တို့သည် အမြဲဒွန်တွဲကာ ယှဉ်တွဲစဉ်းစားရမည့် အကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပေသည်။ လွတ်လပ်မှုကို ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု၊ဘာသာရေးလွတ်လပ်မှု၊ ပညာရေးလွတ်လပ်မှု၊ စီးပွား ရေးလွတ်လပ်မှု၊ နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု စသည် ဖြင့်လည်း အမျိုးအစားခွဲခြားနိုင်သေးသည်။

လူငယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသက် (၁၈) နှစ်မှ (၃၅) နှစ် အတွင်းကို လူငယ်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။(2) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာ တမ်း ပထမအပိုဒ်တွင် လူသားတိုင်းသည် မွေးဖွားစဉ်ကတည်းက တူညီလွတ်လပ်သော ဂုဏ် သိက္ခာနှင့်အခွင့်အရေးများ ရှိသည် ဟု ဖော်ပြထားသည်။(3) ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု (personal freedom) ဟုဆိုရာတွင် လွတ်လပ်စွာစဉ်းစား တွေးခေါ်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာသွားလာလှုပ်ရှား ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ် ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ခွင့်များ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိလူငယ်များသည် မိမိဘဝအတွက် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့် မည်မျှရှိသနည်းဟု ဆန်းစစ်သုံး သပ်ကြည့်သင့်သည်။ မိဘဆွေမျိုး ဆရာသမားများကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ မွေးဖွားကြီးပျင်းရာ ပတ်ဝန်း ကျင်အသိုင်းအဝိုင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဘာသာ တရားအဆိုးအမများ၊ ယဉ်ကျေးမှုစံနှုန်းများ၊ လူမှုတန်ဖိုးများကြောင့် သော်လည်းကောင်း လူငယ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်ဘဝ လွတ်လပ်ခွင့်တွင် အကန့်အသတ်များ ရှိနေသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ရှေးရိုးစွဲမိသားစုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် မွေးဖွားကြီးပျင်းလာရသောလူငယ်များသည် ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ လိင်စိတ်ခံယူမှု၊ အပေါင်းအသင်းနှင့် အိမ်ထောင်ဖက်ရွေးချယ်မှု စသည်တို့တွင် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်မရဘဲ လူကြီးမိဘများ၏ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်မှုများ ခံရလေ့ရှိသည်။ ထို့အပြင် ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လမ်းကြောင်းရွေးချယ်ရာတွင်လည်း မိမိဝါသနာပါရာကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရွေးချယ်ခွင့် မရရှိဘဲ ဘဝရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ ချမှတ်ရာတွင် မိဘဆွေမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဝင်ရောက်စွတ်ဖက်မှုများ ခံရလေ့ရှိသည်။

လူငယ်နှင့်ပညာရေးလွတ်လပ်မှု

တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲအမှတ် အနည်းအများပေါ်မူတည်၍ ရှိသာ လူငယ်များ တက်ရောက်ရမည့် တက္ကသိုလ်နှင့် အထူးပြုဘာသာ ရွေးချယ်ခွင့်ရရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆင့်မြင့်ပညာရေးစနစ်က လူငယ်များ၏ ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်တားဆီးလျက်ရှိသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုမှစ၍ ပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအနေ ဖြင့် ကျောင်းသားဗဟိုပြုသင်ကြားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာ့ပညာရေးတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ အရိုးစွဲအမြစ်တွယ်လာခဲ့သော ဆရာဗဟိုပြုသင်ကြားရေးစနစ်မှရုန်းထွက်ရန် ခက်ခဲလျက်ရှိနေသေးသည်။ အလွတ်ကျက်ပညာရေးစနစ်က ဆရာရှင်းပြသမျှ တသွေမတိမ်းလိုက်နာမှတ်စုထုတ်၍ ပြန်လှန်မေးခွန်းမထုတ်ရဲသော၊ နားမလည်သည်ကို ပြန်ရှင်းပြခိုင်းရန်မဝံ့ရဲသော၊ မိမိကိုယ်ပိုင်ယူဆချက်၊ ထင်မြင်ချက်များကို လွတ်လပ်စွာမပြောရဲသော ကျောင်းသားကျောင်းသူများကို မွေးထုတ်ပေးလေသည်။

ဒီမိုကရေစီပညာရေး၊ စစ်ကျွန်ပညာရေးစနစ်ဖျက်သိမ်းရေး၊ အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေပြင်ဆင်ရေး၊ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား သင်ကြားခွင့်ရရှိရေး၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂများ လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခွင့်ရရှိရေး စသည်တို့ကို တောင်းဆိုကာ ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်ရရှိရန် ကျောင်းသားလူငယ်များ ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု၊ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် လူမျိုးကြီးဝါဒ တဖက်သတ်သွတ်သွင်းထားမှု၊ စာမေးပွဲဗဟိုပြုစနစ်၊ ကျူရှင်စနစ်၊ ကျောင်းသားများအပေါ် ဖိနှိပ်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများက မြန်မာလူငယ်များသည် ပညာရေးလွတ်လပ်မှုနှင့် အလှမ်းဝေးလျက်ရှိသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည်။

လူငယ်နှင့်နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု

နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှုဟုဆိုရာတွင် လွတ်လပ်စွာစဉ်းစား တွေးခေါ်ကာ မိမိအယူအဆများကို လွတ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်တင်ပြဆွေးနွေးပြောဆိုခွင့်၊ မိမိနိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက်ကို လွတ်လပ်စွာကိုင်စွဲခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ စည်းဝေးစုရုံး ဆန္ဒထုတ်ဖော်နိုင်ခွင့် စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် ဒီမိုကရေစီပညာရေးသပိတ်အကြမ်းဖက်ဖြိုခွင်းခံရခြင်း(4) စစ်ပွဲများရပ်တန့်ရေး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်အရေးကိစ္စ၊ အလုပ်သမားနှင့်လယ်သမားအရေးကိစ္စများ တောင်းဆိုဆန္ဒပြသော ကျောင်းသားလူငယ်များကို ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခြင်းနှင့်လှည့်လည်ခြင်းဥပဒေ၊ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ၊ နိုင်ငံတော်အကြည်ညိုပျက်စေမှု ပုဒ်မများဖြင့် တရားစွဲဆို ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခံရခြင်း(5) က မြန်မာ့လူငယ်များသည် အစိုးရအဆက်ဆက်လက်ထက်တွင် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့်မရကြောင်း သက်သေခံလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန အဆင့်မြင့်ပညာဦးစီးဌာနက တက္ကသိုလ် ဒီဂရီ ကောလိပ်များတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ဟောပြောပွဲများ ဆွေးနွေးပွဲများ စာတမ်းဖတ်ပွဲများအား ခွင့်မပြုရန် ညွှန်ကြားချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်း(6) သည် လွတ်လပ်စွာ ဟောပြောဆွေးနွေးခွင့်ကို ကန့်သတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သ ကဲ့သို့ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စစ်တပ်က ကျောင်းသား သံချပ်အဖွဲ့များကို တပ်မတော်ဂုဏ်သိက္ခာ ထိခိုက်ကျဆင်းစေသည် ဟု စွပ်စွဲကာ တရားစွဲဆို ထောင်ချခံရခြင်း (7) သည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ပိတ်ပင် တားဆီး

ခြင်း ဖြစ်ပေသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ စစ်တပ်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို မတရားလုယူကာ အာဏာ သိမ်းချိန်မှစ၍ မြန်မာလူငယ်အများအပြားသည် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့် ပြောင်ပြောင် တင်းတင်း ချိုးဖောက်ခံရကာ စစ် ကောင်စီ၏ မတားနှိပ်စက် ဖမ်းဆီးအရေးယူ ထောင်ချသတ်ဖြတ် ခံနေရလျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့နှေးဦး နှင့် လွတ်လပ်မှုကိုရှာဖွေခြင်း

မြန်မာ့နှေးဦးတော်လှန်ရေးတွင် စစ်တပ်၏တရားမဝင်အာဏာ သိမ်းမှုနှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက် ကြောင်း ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပွဲများသည် လူငယ်ထု၏ဦးဆောင်မှုဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့လူထုတစ်ရပ် လုံး၏ တပိုင်းတစ လွတ်လပ်မှုများ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းပျောက်ကွယ်လာသော အခါ တရားဝင်ရွေးကောက်တင်မြှောက် ခံထားရသော အစိုးရတစ်ရပ်ထံမှ အာဏာကို မတရားလုယူကာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်ကို မျက်ကွယ်ပြုခဲ့သည့် စစ် ကောင်စီကို လူငယ်ထုက "စစ်အာဏာရှင်စနစ် အလိုမရှိ"၊ "ငါတို့မဲကိုလေးစားပါ"၊ "လူငယ်တွေမှာအနာဂါတ်ရှိတယ်" စ သည့်ကြွေးကြော်သံများဖြင့် လမ်းပေါ်ထွက်ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ Civil Disobedience Movement (CDM) အာဏာဖိဆန် ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အင်ဂျင်နီယာစသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးမှ လူငယ်များပါဝင်ခဲ့ကြရာ ကျောင်းသားလူငယ်များ၏ စစ်ကျွန်ပညာရေးကို သပိတ်မှောက် ကျောင်းမတက်ရေး လှုပ်ရှားမှုသည် ယနေ့တိုင် အားကောင်းလျက်ရှိသည်။ Generation Z များ၏ တီထွင် ဖန်တီး ဆန်းသစ်သော ဆန္ဒပြပွဲများ၊ အနုပညာ ဂီတ အက လမ်းပေါ်ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှုများဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းကို နိုင်ငံတကာမှအာရုံစိုက်မှု ရရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြ သည်။ အွန်လိုင်းဓာတ်ပုံကမ်ပိန်း၊ ၂၂၂၂၂ တစ်နိုင်ငံလုံးဆန္ဒပြပွဲ၊ Milk Tea Alliance Campaign, အသံတိတ်ဆန္ဒပြပွဲ၊ စစ်တပ်ထုတ်ကုန်များအသုံးမပြုရေး Boycott၊ ပန်းသပိတ်၊ Digital Strike Clicking စသည့် စစ်အာဏာရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုပုံစံမျိုးစုံတွင် လူငယ်ထုက တက်ကြွစွာ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ အကြမ်းမဖက် ငြိမ်းချမ်းစွာဆန္ဒ ထုတ်ဖော်မှုများကို စစ်တပ်က ရက်ရက်စက်စက် အင်အားသုံး အကြမ်းဖက်ဖြိုခွဲလာသည့်အခါ Defence Team များစုဖွဲ့ မှုသည် ဒေသကာကွယ်ရေးအဖွဲ့၊ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် စသည်တို့ဖြင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး လမ်းကြောင်းသို့ လျှောက်လှမ်းရာတွင်လည်း လူငယ်ထုက ထပ်ချပ်မကွာ လိုက်ပါလာခဲ့သည်။

"လွတ်လပ်မှုသည် အလကားမရ" ဟူသောစကားအတိုင်း လွတ်လပ်ခွင့်တို့ရရှိရန် ၎င်းတို့နှင့်ထိုက်တန်သော ပေးဆပ်မှု၊ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုတို့ လိုအပ်ပေသည်။ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးလွတ်မြောက်မှုကိုရှာဖွေရာတွင် လူငယ်များသည် ပညာရေး၊ အလုပ်အကိုင်၊ မိသားစု၊ ဘဝရည်မှန်းချက် သာမက အချို့မှာ အသက်ကိုပင် စွန့်လွှတ်ရန် ဝန်မလေးခဲ့ကြ ပေ။ လွတ်လပ်မှု၏အဖိုးအခအဖြစ် မည်သည့်အရာကိုမဆို ပေးဆပ်ရန် အဆင်သင့်ရှိနေကြသည်။

မြန်မာ့နှေးဦးတော်လှန်ရေးအောင်မြင်ရန်အတွက် ကိုယ်စွမ်း ဉာဏ်စွမ်းရှိသရွေ့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေကြသည်။ ထို့ အတွက်ကြောင့် တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် နှေးဦးတော်လှန်ရေးအောင်ပွဲနှင့်အတူ ကြောက်ရွံ့မှု၊ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှု၊ ခွဲခြား ဆက်ဆံခံရမှုများမှ ကင်းလွတ်ကာ လူငယ်များ ၏နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်မှု၊ ပညာရေးလွတ်လပ်မှု နှင့် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု စသည်တို့ ရရှိလာမည်ဟု မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်နေမိပါတော့သည်။

လွတ်လပ်မှုအတွက်တိုက်ပွဲဝင်နေသော မြန်မာလူငယ်များကို ဤဆောင်းပါးဖြင့် လေးစားဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

- ဝေရွန်းစန္ဒာ

ကဗျာ

သက္ကရာဇ် ၂၀၂၁ နွေဦးက မွေးဖွားပေးလိုက်တဲ့
 လူငယ်တစ်စု ရှိတယ်။
 သူတို့တွေ နေရာအနှံ့က လာကြတယ်။
 လားရာအရပ်ကတော့ လွတ်လပ်ခြင်းဆီပေါ့။

ယုံကြည်ချက်ကို မြဲမြံကိုင်ရင်း ကတ္တရာလမ်းပေါ်
 ညာသံပေး လျှောက်ခဲ့ဖူးတယ်။
 ရာဘာကျည်နဲ့ မျက်ရည်ပုံးတွေကြား
 ဒိုင်းကိုင်ပြီး ရှေ့ဆုံးက ကာခဲ့ဖူးတယ်။
 ရူးသွပ်နေတဲ့ လူ့ဘီလူးတွေကို ဆိုင်းဘုတ်နဲ့ အလံတွေက
 မရပ်တန့်စေနိုင်တာ သေချာတဲ့အခါ
 နုနယ်တဲ့လက်ပိုင်ရှင်တွေဟာ
 သေနတ်ထမ်းပြီး ရှေ့တန်းထွက်ခဲ့သတဲ့။
 ငါးပါးသီလလိုချင်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေကိုယ်စား
 လက်သွေးစွန်းခံတဲ့ အမေ့ရဲ့ ဒုက္ခအိုးလေးတွေ။

မိုးထဲလေထဲ ရွံ့အလူးလူးဖိနပ်ကိုစီး၊
 စိုထိုင်းထိုင်း ဘောင်းဘီကို ဝတ်၊
 ကျောပိုးအိတ်အလေးကိုလွယ်၊ သေနတ်ကိုထမ်း၊
 မပြန်လမ်းမှန်း သိသိနဲ့ ဂရုမစိုက်ဘဲ ရှေ့တိုး၊
 အများမလောင်ဖို့အရေး၊ သူတို့ကိုယ်သူတို့ အကျွမ်းခံတဲ့
 ပိုးဖလံလေးတွေ။

အလောင်းတွေ အနိဗ္ဗာန်တွေကြား
 ကျဆုံးရဲဘော်တွေရဲ့ မြေပုံတွေကို အလေးနီပြု။
 ပွက်ပွက်ဆူတဲ့ ရေနှေးအိုးထဲက ညိုညစ်ညစ်ရေကို
 လက်ဖက်ခြောက်ခတ်သောက်၊
 ငှက်ပျောအူဟင်းနဲ့ ထမင်းစားပြီး ကျန်တဲ့ဖက်ရွက်နဲ့
 ကိုယ့်အသက်ကို တင်းတင်း ပြန်ထုပ်တတ်တဲ့
 လောကဓံကို အရွံ့တိုက် လူမိုက်ကလေးတွေ။

သူတို့ မမွေးခင် ဆယ်စုနှစ်များဆီက အကြွေးတွေကို
 လူအန္တတွေ ကိုယ်စား ခါးစည်းခံဆပ်နေတဲ့ လူငယ်တွေ။

ကိုယ်ပိုင်အနာဂတ်နဲ့ နိုင်ငံအနာဂတ် အလဲအထပ်လုပ်ရင်း
 အလျော်အစားကြီးလွန်းတဲ့ပွဲမှာ သူတို့ ဘဝတွေ
 လေလံတင်ကြတယ်။
 ကြမ်းခင်းဈေးက သူတို့ အသက်ပေါ့။

မိဝေး ဖဝေး ချစ်ခင်သူတွေရဲ့ အဝေးမှာ၊
 ရင်နဲ့မဆုံ အရွယ်နဲ့မမျှတဲ့ တာဝန်တွေ
 ပခုံးထမ်းတင်ထားရတဲ့လူငယ်တစ်စု။

အိပ်မပျော်တဲ့ညတွေ၊ ပိုဆိုးတဲ့ နိုးတဝက်
 သွေးပျက်စရာ အိပ်မက်တွေနဲ့၊
 တစ်ခါတလေ အပြီးတိုင် မျက်လုံးမှိတ်လိုက်ချင်ပေမယ့်
 မဖြစ်မနေ ပြန်နိုးထခဲ့ရတဲ့ မနက်ခင်းတိုင်းမှာ
 ဆေးလိပ်တစ်ဖွာ၊ ကဗျာတစ်အုပ်၊ ကော်ဖီတစ်ခွက်၊
 ဂီတာတစ်လက် နဲ့ စိတ်ဆိုတာ ဖြေသာကြရတာပါပဲ။

တစ်နေ့စာတစ်နေ့ အားတင်း ရှေ့ဆက်နေရတဲ့
 ထိခိုက်နာကျည်းစရာ ဒီကာလကြီးရဲ့ အလွန်မှာ
 စိတ်ဖိစီးမှုဝေဒနာ*ဟာ လူငယ်တွေ နှလုံးသားမှာ
 ဘယ်လောက် အချိန်ကြာကြာ
 အမြစ်တွယ် ကျန်နေရစ်မလဲ။

တစ်ခုသော နွေဦးမှာ
 ဥဩငှက်ငယ်ဟာ
 စိတ်ပြေသာစရာ တွန်ကျူးတဲ့တစ်နေ့၊

လွတ်လပ်တဲ့ လေပြေညှင်းဟာ
 တိုင်းပြည်အနှံ့ခရီးဆန်တဲ့ တစ်နေ့...
 “နိုင်ငံတော်က ညဝတ်အင်္ကျီအစင်းကျားလေးနဲ့
 ခင်ဗျားဘေးမှာ လာထိုင်၊
 စီးကရက်တစ်လိပ်တောင်းသောက်ပြီး
 - အသက်ကြီးလာလို့ထင်တယ်။ အိပ်လို့မရဘူးဗျာ...” **
 လို့ဆိုတဲ့အခါ သတိရလိုက်ပါ။

ဒါဟာ နူးညံ့တဲ့ လက်တစ်စုံနဲ့ စိတ်ရှည်ရှည် ကြင်ကြင်နာ
 နာ ဂရုတစိုက် ဆက်ပြုစုကြရမယ့်
 စိတ်နာလန်ထကာစ နိုင်ငံတော်ပါ။

*Post-traumatic Stress Disorder"

ကိုမြန်မာမှုပြုသည်။

**နိုင်ငံတော်သီချင်း ၂၁၊ ဆရာအောင်ခင်မြင့်

နောက်ကွယ်

အလင်းရောင်ခပ်စူးစူးတွေက အတင်းတိုင်းဝှေ့ရင်းဝင် လာတော့နေတစ်နေ့အစအတွက်မျက်လုံးစဖွင့်ရင်းထရ လေပြီ။ နံနက်တိုင်းကောင်းကင်ကြီးကတော့ သာယာမြဲ သာယာဆဲ။ အလုပ်သွားဖို့အိပ်ရာကမထခင် အခန်း ကျဉ်းလေးရဲ့ထောင့်တစ်နေရာကနေ ပြတင်းပေါက် အသေးလေးက တစ်စွန်းတစ်စမြင်နေရတဲ့ကောင်းကင် ကြီးကိုကြည့်ရင်းအတွေးတွေနယ်ချဲ့နေမိတယ်။

ကျွန်မနာမည်က ယဉ်မာ ပါ။ မွေးကတည်းကပြည့်ပြည့် စုံစုံဘဝမှာ မွေးဖွားလာမနေခဲ့ရပေမယ့် အနည်းနဲ့အများ တော့ ဘဝကို အေးအေးဆေးဆေးနဲ့ ဖြတ်သန်းခဲ့ရပါ တယ်။ အဖေအမေနဲ့ ကျွန်မထက် ၆ နှစ်ငယ်တဲ့ညီမ လေးရှိပြီး မိသားစုလေး ၄ ယောက်ပေါ့။

အမြဲပြေလည်နေတဲ့ မိသားစုလိုဘဝထိပါ မဟုတ်တာ ရောကြောင့် ခက်ခဲကျပ်တည်းတာတွေကိုလဲ တစ်လ တစ်ခါလောက်တော့ အနည်းဆုံးကြုံနေရတဲ့သူမျိုးပေါ့။ ကျွန်မကရိုးရိုးအစိုးရကျောင်းတွေမှာပဲတက်ခဲ့တယ် ဆယ်တန်းရိုးရိုးအောင်တယ်။ ဒါပေမယ့်လဲ အိမ်ကို ပြန်ဝင်ရ ထောက်ရမှာမလို့ တက္ကသိုလ်ကိုရိုးရိုးဘွဲ့လေး အဝေးသင်ပဲ ယူခဲ့ရင်းကနေအထည်ချုပ်တွေမှာ အလုပ် စဆင်းခဲ့တယ်။

အခု ကျွန်မအသက် ၂၂ ဆိုလိုတာကတော့ ကျောင်းလဲမ ပြီးသေး အလယ်မှာရပ်သွားတဲ့လူငယ်တစ်ယောက်။ မိသားစုက သာမန်ထက်လဲ ပိုပြေပြေလည်လည်ရှိလာ ခဲ့တယ်။ အလုပ်လုပ်ရင်းပိတ်ရက်တွေကြ ကျောင်း တက်ရင်း နေ့တိုင်းပုံမှန်လေး ဖြတ်သန်းခဲ့တယ်။ ကိုဗစ် တွေဖြစ်လာတော့လဲ ကျောင်းသာပိတ်သွားပေမယ့် ဝမ်းရောအတွက် ရောဂါတွေကြားထဲလဲအလုပ်လုပ်နေခဲ့ တယ်။ ဒါတွေအကုန်က February 1 ရက်နေ့မတိုင်ခင် ထိပေါ့။

အဲ့ဒီနေ့နံနက်မှာ ပုံမှန်လိုပဲ အလုပ်သွားဖို့ထလာခဲ့တယ် ဖုန်းတွေဆက်မရနဲ့ သိလိုက်ရတာက အာဏာသိမ်းပြီဆို တာပဲ။ ကျွန်မ တုန်လှုပ်သွားခဲ့တယ်။ ဒီလိုစစ် အာဏာရှင်စနစ်ဆိုးအောက်ကျပြီဆိုတာနဲ့ နောင်ရေရှည် မှာဘာတွေဖြစ်လာတော့မလဲဆိုတာ တွေးကြည့်ရုံတင် ကြောက်ဖို့ကောင်းနေခဲ့တာ။

အဲ့ဒီနေ့ဟာကျွန်မဘဝရဲ့ဆူးခင်းလမ်းအစပဲ။

အမေရောအဖေရောကဝန်ထမ်းမလို့ CDM ကိုသေချာ လုပ်ခဲ့တယ်။ အလုပ်မရှိဖြစ်လဲနိုင်ရာဘက်ကနေ အစွမ်းကုန်တိုက်ပွဲဝင်ကြဖို့ကိုပဲစိတ်ဓာတ်မာမာဆုံးဖြတ် ထားသူတွေမလို့ တခြားရောအလုပ်လေးတွေနဲ့ရပ်တည် လာတယ်။ ကျွန်မရော ညီမလေးရောလဲ စစ်ကျွန်ပညာ ရေးအောက်အညံ့မခံပဲ CDM ကိုရဲ့ရဲ့ဝံ့ဝံ့လုပ်ခဲ့တယ်။ ကြာလေနှစ်လေဖြစ်လာသရွေ့ အိမ်ရဲ့စီးပွားရေးဒေါက် တိုင်က တဖြည်းဖြည်း ကျွန်မပေါ်တာဝန်ကျလာတယ်။ CDM တွေကိုဖမ်းတာ လာရှာတာတွေနဲ့ကြုံရတိုင်းလဲ ရင်တထိတ်ထိတ်စိုးရွံ့မှုတွေနဲ့ မလုံခြုံတဲ့ဒဏ်တွေကို စည်းခံနေရတယ်။ ရပ်ကွက်ထဲလူတိုင်းကို မယုံရတာ ရောကြောင့် အဖေနဲ့ အမေကိုတခြားနယ်ဖက်ကိုရှောင်ဖို့ ပို့ထားခဲ့ရတယ်။ သိပ်မကြာခဲ့ပါဘူး တောထဲသွားပြီး လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ပါ အဖေကဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။ မိသားစုစုံစုံလင်လင်နဲ့ကျွန်မတို့မိသားစုမှာ အခုညီမ လေးနဲ့ ကျွန်မပဲကျန်ခဲ့တော့တာပေါ့။

အခုတစ်နှစ်ကျော်ကြာလာတဲ့အမျှ နိုင်ငံ့စီးပွားရေးကလဲ ပျက်လာတော့ စက်ရုံတွေကတစ်စစ ကိုယ့်နိုင်ငံက နေထွက်လာကြတယ်။ ကျွန်မအမြဲဆုတောင်းနေခဲ့ရ တယ် ဝန်ထမ်းအလုပ် သမားလျော့ချတဲ့ထဲမပါဖို့ နဲ့ စက်ရုံဆက်လည်ပတ်နိုင်ဖို့။ ကံကောင်းစွာနဲ့ လူလျော့ တိုင်းမပါခဲ့ပေမယ့် ကုန်ဈေးနှုန်းတွေတက်လာတာကို တောင့်ခံဖို့တော့ အရမ်းခက်ခဲလာပြီ။ ကျောင်းဆက် တက် ဘွဲ့ရရင် တခြားအလုပ်ကောင်းတာလေးရမယ်ဆို တောင် ကျွန်မဆုံးဖြတ်ချက် ရပ်တည်ချက်ကို အပျက်မ ခံနိုင်ပါ။ ညီမလေးကတော့ငယ်သေးတာမလို့ သူ့ကို တော့စနဲ့မဝေးစေချင်လို့ အိမ်နားက CDM ဆရာမဆီ မှာကျူရှင်လိုလေးထားပေးထားတယ်။ အမြဲတက်နေတဲ့ အိမ်စားရိတ်တွေ ညီမလေးကျူရှင်ခန့် အဖေအမေကိုပါ ပိုက်ဆံပို့ပေးချင်တာကြောင့် ကျွန်မရယ် လစာလေးဟာ မလောက်ပါ။ အိပ်ချိန်ကိုပါလျော့ ရောအလုပ်လုပ်ရင်း ကြိုးစားရုန်းကန်နေဆဲပါ။ တိုက်ပွဲရှိတဲ့ညတွေဆိုလဲ အဖေအန္တရာယ်မှကင်းရဲ့လားဆိုတဲ့စိတ်နဲ့ ဘုရားစာတွေ ရေရွတ်ရင်း စိတ်ဖြောင့်ဖြောင့်အိပ်မရတဲ့ညတွေကလဲမ ရေမတွက်နိုင်တော့ပါ။

ဒါတွေအကုန်စစ်အာဏာရှင်လက်ထက်နဲ့အာဏာသိမ်းမှုရဲ့နောက်ဆက်တွဲပဲလေ။ ရရာနေရာကနေ တောင့်ခံရင်းကိုယ့် တာဝန်ကျေအောင်တော့ ကျွန်မတို့မိသားစုကအဆုံးထိတိုင်လုပ်သွားမှာပဲ။ ဘဝကိုအရှုံးပေးအဆုံးသတ်ဖို့စိတ်ထက် အာဏာရှင်တွေကိုအမြစ်ဖြတ်ဖို့စိတ်က အလေးသာမြဲသာဆဲပါပဲ။ ဒီစိတ်ကလဲ ဘယ်တော့မှပြောင်းလဲမှာမဟုတ်တာ အသေအချာပါပဲ။ ဒီတော်လှန်ရေးကြီးအောင်တဲ့ထိ၊ အားလုံးအိမ်ပြန်နိုင်ပြီးစိတ်အေးအေးလုံခြုံစွာနေရတဲ့ထိ၊ ကျွန်မတို့ မိသားစုလေး အရင်လိုအဆင်ပြေပြေနေတဲ့ထိ ကျွန်မကတော့ ကိုယ့်ရပ်တည်ချက်အခိုင်အမာနဲ့ နိုင်ရာဝန် ထမ်းရင်းပါဝင် သွားမှာပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ဒီတိုက်ပွဲအဆုံးသတ်မှာက အောင်နိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ အနိုင်တစ်ခုပဲရှိနေတဲ့ နောင်မျိုးဆက်တွေ အတွက် ပိုကောင်းမွန်တဲ့အနာဂတ်တွေကိုဖြစ်ပေါ်လာစေမယ့် အမြစ်ဖြတ်တိုက်ပွဲဖြစ်နေတာကြောင့်ပါပဲ။ ပြန်တွေးလိုက် ဝမ်းနည်းလိုက် ပြန်အားတင်းလိုက်နဲ့အတွေးတွေများရင်း အလုပ်သွားဖို့ပြင်ဆင်ဖို့ အတွေးစလေးကိုလတ်စသတ်ရပါတော့ တယ်။ စိတ်နဲ့သာအချိန်ပြန်တွေးပြန်ရစ်နေလို့ရမယ် အချိန်ကတော့ရပ်တန့်မနေဘူးမလား။ အရာရာကိုအားမလျော့ပဲ အချိန်တိုင်းမှာကြိုးစားနေဖို့ကထာဝရပထမဦးစားပေးဖြစ်နေမှာမလို့ပါပဲ။

-Linda

ဤ artworkသည် Sister2sister's Fight Like a Garment Worker တွင် "Believe for truth" အမည်ဖြင့် စာရေးသူ ရွေးချယ်ခံခဲ့ရသော artwork ဖြစ်သည်။

အာဏာမီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှုဆိုင်ရာရေရှည်တည်တံ့ရေးတွင် လူငယ်များ၏အခန်းကဏ္ဍ

မြန်မာ့ပညာရေးကဏ္ဍကိုမြှင့်တင်ခြင်း

ကျွန်ုပ်တို့နှင့် သူငယ်ချင်းများမှာလည်း မဟာတန်းဘွဲ့ရယူနိုင်ရန်အတွက် ကြိုးစားပမ်းစား စာတမ်းပြုစုနေခဲ့ပါသည်။ မဟာဘွဲ့ရပြီးနောက် ကျွန်ုပ်တို့၏ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် တက္ကသိုလ်တွင် ပြန်လည်အကျိုးပြုနိုင်ရန် ကြိုတင်စဉ်းစားကာ အထူးစိတ်အားထက်သန်လျက်ရှိပါသည်။

ယခင်ပညာရေးဝန်ကြီးဟောင်း ဒေါက်တာမျိုးသိန်းကြီး ကလည်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နှင့် မန္တလေးတက္ကသိုလ် အပါအဝင် တက္ကသိုလ်စုစုပေါင်း (၁၄)ခုတွင် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများတန်းတူရရှိစေရန် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတက္ကသိုလ်များအဖြစ် လာမည့်နှစ်များတွင် အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လျာထားကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြောဆိုခဲ့သည့် အချိန်ကာလလည်းဖြစ်ပါတယ်။ တက္ကသိုလ်ရှိ ဌာနများနှင့် ကျွန်ုပ်တို့အပါအဝင် ကျောင်းသားကျောင်းသူများမှာလည်း တက္ကသိုလ်ကြေညာစာတမ်းရေးဆွဲရာတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လျက် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများအားလုံးနှင့် ကောင်းသည့် ထက်ကောင်းအောင် ဝိုင်းဝန်းပါဝင်ကာ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်းများပြုလုပ်နေခဲ့ကြပါသည်။ သိထားထင်ရှားသော တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ ကျောင်းသား ကျောင်းသူများ၊ ကျောင်းသားဟောင်းများနှင့် ဆရာဆရာမများကလည်း မိမိတို့တက္ကသိုလ်အတွက် တတက်တအား ကမကထပြုကာ ဝိုင်းဝန်းကူညီပံ့ပိုးရန် စိတ်အားထက်သန်လျက်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ပိုမိုကောင်းမွန်သော တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဒီမိုကရေစီရှင်သန်ရေး စံတန်ဖိုးများကို အလေးထားကာ မိမိတို့မျှော်လင့် ချက်များပြည့်ဝနိုင်ရန် ရည်သန်လျက် ဒုတိယအကြိမ်ဒီမိုကရေစီနည်းကျ မဲပေးရွေးကောက်ခြင်း တွင်လည်း ပါဝင်မဲပေးခဲ့ကြပါသည်။ စင်စစ်ပင် စနစ်တကျလူမျိုးရေးခွဲခြားကာယကြံ့ခိုင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် တိုင်းရင်းသားနှင့် ဘာသာခြားလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် မဲပေးပိုင်ခွင့်ရရှိရန် ရုန်းကန်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။

ပြည်သူများ၏တောင့်တမျှော်မှန်းထားချက်အတိုင်း ဒုတိယအကြိမ် အစိုးရသက်တမ်းအတွက် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ သောင်ပြုကမ်းပြုအနိုင်ရရှိခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၁ရက်နေ့တွင် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် အရာအားလုံး ပြိုလဲရပ်တန့်သွားခဲ့ရသည်။ ၅၄သန်းသော မြန်မာပြည်သူများ၏ အိမ်မက်များမှာ စစ်အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ပြိုပျက်ခဲ့ရသကဲ့သို့ ယခင်အရပ် သားအစိုးရလက်ထက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှာလည်း သဲထဲ ရေသွန် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ စစ်ကောင်စီက နိုင်ငံတော်ကို အရေးပေါ်အခြေအနေအဖြစ် တစ်နှစ်ကြေညာကာ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင်လည်း အင်တာနက်လိုင်းများဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။

၂၀၂၀ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မင်းအောင်လှိုင်ဦးဆောင်သော နာမည်ဆိုးဖြင့်ကျော်ကြားသည့် တပ်မတော်၏ နိုင်ငံတော်အာဏာကို အဓမ္မသိမ်းယူခဲ့ခြင်းကြောင့် လူယူခြင်းခံလိုက်ရသော ဒီမိုကရေစီမျှော်လင့်ချက်များ၊ အိမ်မက်များကို ပြန်လည်အဖက်ဆယ်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ နိုင်ငံ့ ဝန်ထမ်းများ၊ ကျောင်းသားကျောင်းသူများ၊ လူငယ်ခေါင်းဆောင်များက စစ်အာဏာသိမ်းမှုအား ကန့်ကွက်ရုံ ချလှုပ်ရှားမှုများကို နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်မှာ ယနေ့ချိန်အထိ ဖြစ်သည်။ ရလဒ်အဖြစ် လူငယ်များဦးဆောင်ပါဝင်သည့် အကြမ်းမဖက်အာဏာဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုမှာ နွေဦးတော်လှန်ရေး၏ အရှိန်အဟုန်ကိုအားကောင်းစေသည့် အရေးပါသည့် အကြောင်းအချက်များထဲမှ တစ်ချက်ဖြစ်သည်မှာ အထင် အရှားပင်ဖြစ်သည်။ စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် သုံးရက်မြောက်နေ့တွင် ဆရာဝန်တစ်ဦးဖြစ်သလို စာကြည့်တိုက်မှူးတစ်ဦးလည်းဖြစ်သည့် ဒေါက်တာတေဇဆန်း နှင့် ၎င်း၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များက မန္တလေးဆေးတက္ကသိုလ် မုဒ်ဦးရွှေတွင် ပြည်သူများအား စစ်အာဏာသိမ်းခြင်းကို ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးကာဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြရန် ပထမဦးစွာလှုံ့ဆော်ခဲ့သည်ကို သာဓကအားဖြင့်တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ထိုနေ့မှစတင်၍ လူငယ်ထုဦးဆောင်မှုဖြင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေးဆန္ဒပြလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပြည်သူ့လူထုတစ်ရပ်လုံး အံ့ကြွပါဝင်လာစေခဲ့သည်။

ထို့နောက် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော်ကဲ့သို့သော မြို့ကြီးများတွင် စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ အနှံ့အပြားပျံ့နှံ့သွားခဲ့ပါသည်။ ဆရာဆရာမများ၊ အင်ဂျင်နီယာများ၊ ရှေ့နေများ၊ အခြားသောအစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့်အတူ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာနှင့် ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၏ပါဝင်မှုဖြင့် အာဏာဖီဆန်ခြင်းလှုပ်ရှားမှုများ အရှိန်အဟုန်မြင့်တက်လာခဲ့သည်။

နေ့စဉ်နေ့တိုင်း မြန်မာပြည်သူ့လူထုသည် အစိုးရဝန်ထမ်းများ အာဏာဖီဆန်ခြင်းလှုပ်ရှားမှုတွင်ပါဝင်လာစေရန် တောင်းဆိုသည့် ချီတက်ဆန္ဒပြခြင်းများကို အစိုးရရုံးဌာနများ၊ ဘဏ်များနှင့် အကောက်ခွန်ရုံးများအနီးတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့်လှည့်လည်ပြု လုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်နှင့် သူငယ်ချင်းများမှာလည်း စစ်အစိုးရလက်အောက်တွင် မဟာဘွဲ့အတွက် စာတမ်းတင်သွင်းခြင်းမပြုခဲ့ဘဲ အာဏာဖီဆန်ခြင်းလှုပ်ရှားမှုတွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါဝင်ခဲ့ကြပါသည်။

မဟာဘွဲ့ယူစာတမ်းပြုစုရာတွင် ကျွန်ုပ်အားကြီးကြပ်သူ ဆရာမသာမက စစ်ဆေးအကဲဖြတ်အဖွဲ့မှဆရာဆရာမများပင်လျှင် ပညာရေးအရတရားမမျှတမှုများကို လက်သင့်မခံဘဲ အာဏာဖီဆန်ခြင်းလှုပ်ရှားမှု တွင်ပါဝင်ခဲ့ကြောင်းသိရှိရ၍ အတိုင်းအထက်လွန် ဂုဏ်ယူမိသကဲ့သို့ များစွာ စိတ်ခွန်အားဖြစ်မိပါသည်။ ကျောင်းသားကျောင်းသူများအတွက်လည်း ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါကြောင့် ပညာရေးနှောင့်နှေးကြန့်ကြာလျက်ရှိသည့် အခြေအနေမှ ယခုအာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ပိုမိုဆိုးရွားကြီးမားသော အနှောင့်အယှက်အဟန့်အတားများကို လက်သင့်ခံရတော့မည်ဖြစ်သည်။ ပညာရေးနယ်ပယ်မှကျောင်း သားကျောင်းသူများ၊ ဆရာဆရာမများကလည်းစစ်အာဏာရှင်လက်အောက်တွင် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်သော ကျောင်းများတွင် ပညာသင်ကြားရန်၊ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန်ဝိရောဓိများဖြစ်ခဲ့ကြသော်လည်း မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ စစ်ကျွန်ပညာရေး လက်အောက်သို့ ခေါင်းလျှိုဝင်ရောက်ရန် ငြင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

ဌာနမှ ဘွဲ့ယူစာတမ်းတင်သွင်းပါက မဟာဘွဲ့နှင့် ဌာနတွင်ပြန်လည်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန်ရာထူးတို့ဖြင့် ကမ်းလှမ်းမည်ဟု ဖုန်းဆက်အကြောင်းကြားသောအခါတွင် ကျွန်ုပ်ပင်လျှင် တွေဝေကြောင့်ကြခဲ့ရပါသေးသည်။ ကျင့်ဝတ်မညီညွတ်မှု၊ အာဏာအလွဲသုံးစားမှုများ ပြည့်နှက်နေသည့် ပညာရေးအခင်းအကျင်းတွင် ပညာရေးဝန်ထမ်းများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများပျက်ဆီးရသည်မျှမက မြန်မာပညာရေးစနစ်တိုးတက်ရန် အနှောင့်အယှက်များ ဖြစ်စေနိုင်သည်ကို သတိချပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း ကမောက်ကမဖြစ်နေသော နိုင်ငံရေးအခြေ အနေနှင့် လုံခြုံလာသောပညာရေးစနစ်ကြားမှ အာဏာဖီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှုမှတစ်ဆင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများဖြင့် အသွင်ပြောင်းပညာရေးစနစ်ကိုလည်း နွေဦးတော်လှန်ရေးတွင်ပါဝင်ကြသူများကစတင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ ပညာရေးကဏ္ဍတွင်မူ မြန်မာ့လူငယ်များ စဉ်ဆက်မပြတ်ပညာသင်ကြားနိုင်ရန် ကြားကာလပညာရေးအစီအမံများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ ပညာရေးကဏ္ဍ အာဏာဖီဆန်ခြင်းရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရန် ကြားကာလပညာရေးအစီအမံများကောင်း မွန်စွာ လည်ပတ်နိုင်ရန်သာမက ကြားကာလပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေးတည်ငြိမ်မှု၊ ဆရာများသာမက ကျောင်းသားကျောင်းသူများ၏ လုံခြုံမှုရှိစေရေးတို့လည်းလို အပ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကျေးလက်ဒေသရှိ ပြည်သူ့ လူထုအတွက်မူ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်ခံထားရခြင်း၊ နည်းပညာအရင်းအမြစ်များ အားနည်းခြင်းတို့ကို အတားအဆီးများအဖြစ် ကြုံတွေ့နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားကျောင်းသူအများစုအတွက်လည်းပဲ အင်တာနက်အတွက် မိုဘိုင်းဖုန်းများသာအားထားအသုံးပြုရသည်ဖြစ်၍ ထိုသို့အခြေခံအရင်းမြစ်များရှိသည့် အနည်းငယ်မျှသော ကျောင်းသားကျောင်းသူများအတွက်သာ ပညာသင်ကြားရေးနည်းလမ်းများကို လက်လှမ်း မီနိုင်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ သုံးသပ်အစီရင်ခံစာတွင်လည်း မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်လိုက်သည့် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေးဥပဒေကြောင့် ရေရှည်တွင် ကြားကာလပညာရေးစနစ်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် နိုင်ငံတွင်းနှင့် ပြည်ပရှိ ကျောင်းသားကျောင်းသူများနှင့် ဆရာဆရာမအကြား

ချိတ်ဆက်ခြင်းတို့အပေါ် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်စေသည်ဟု ပါရှိပါသည်။ အဆိုပါ ထုတ်ပြန်ထားသောဥပဒေတွင် အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အော်ပရေတာများအနေဖြင့် သုံးစွဲသူများ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို သတ်မှတ်ထားသော စနစ်တစ်ခုတွင် သုံးနှစ်အထိ ထိန်းသိမ်းထားရမည်ဟု စစ်ကောင်စီလက် အောက်ခံ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာနမှ ကြေညာထားသည်။ သုံးစွဲသူ၏အမည်၊ အင်တာနက်ပရိုတိုကောလိပ်စာ၊ ဖုန်းနံပါတ်၊ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကဒ်ပြားနှင့် နေထိုင်သည့်လိပ်စာတို့ကို ထိန်းသိမ်းထားရမည့် အချက်အလက်များအဖြစ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ကန့်သတ်ချက်များ၊ အခက်အခဲများကို ကျော်လွှားနိုင်ရန်နှင့် ကြားကာလပညာသင်ကြားရေးကို မြှင်တင်နိုင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအစိုးရများ၊ ပညာရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ကြားကာလပညာသင်ကြားရေးကိုပံ့ပိုးကူညီရန်အရေးတကြီးလိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း နိုင်ငံတကာသို့ သိရှိစေရန် ရှိရှိသမျှသတင်းမီဒီယာများမှတစ်ဆင့် ကူညီဖြန့်ဝေပေးရန်တာဝန်ရှိပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူငယ်များအတွက်မူ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော အာဏာသိမ်းမှုမှာ သမိုင်းကြောင်းရှည်ကြာစွာ မျိုးဆက်အဆက် ဆက်ကြုံတွေ့ခံစားလာခဲ့ရသော ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခများ အဆုံးသတ်သို့ ရောက်ရှိစေမည့် စေ့ဆော်မှုတစ်ခုဟုသာ မှတ်ယူထားကြသည်။ စစ်အာဏာသိမ်းခြင်း၏ အကျိုးဆက်များအဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘိုးဘေးများ အပါအဝင် လက်ရှိ ဤနေ့ဦးတော်လှန်ရေးတွင် ပြည်သူလူထု၏ဘဝများ ပျက်စီးနစ်မွန်းစေလျက်ရှိစေသော်ငြား၊ စုပေါင်းအားဖြင့် တက်ညီလက်ညီ ဆက်လက် ချီတက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ မျိုးဆက်အတွက်သာမက အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များ အားလုံးအတွက် ခွင့်တူညီမျှသောပညာရေးစနစ်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အာဏာဖိဆန်ရေး လှုပ်ရှားမှုကို ဆုံးခန်းတိုင်ဆက်လက်ပါဝင်ရန် သန့်ဋ္ဌာန်ချထားရမည်ဖြစ်ပေတော့သည်။

- Charming Htet

Eng Version ဖြင့် စာမျက်နှာ (၃၃) တွင်ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဒီအနွေးဦးထုပ်လေးကို မချွတ်တမ်းဝတ်ထားရမယ်လို့ စိတ်ကူးထဲတောင် ထည့်မထားမိခဲ့ဘူး။

ဒီအနွေးဦးထုပ်လေးကို မချွတ်တမ်းဝတ်ထားရမယ်လို့
စိတ်ကူးထဲတောင် ထည့်မထားမိခဲ့ဘူး။

အနွေးလက်အိတ်ကလေး ခြေစွပ်ကလေး
မာဖလာလေး အပြည့်ဝတ်ထားပြီးတော့မှ
ထင်းမီးသုံးချောင်းနဲ့ အနွေးဖို လို့ပေါ့။

ဖိနပ်မူယန္တရားဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတော်ကို
အခြားဖိနပ်မူယန္တရားတခုခုနဲ့ အစားထိုးဖို့
ကြိုးစားနေတာကလွဲလို့ ဘာမှမထူးဘူးလို့
မတွေးမိလိုက်နဲ့။

နိုင်ငံတော်အလံကိုအလေးပြုဖို့
ငြင်းဆန်မိတဲ့ကျွန်တော်။
အရိုအသေပေးဖို့ ဆန္ဒလည်းမရှိပါ။

အနွေးဦးထုပ်လေးကို မချွတ်တမ်းဝတ်ထားမှ။

"အသက်မသေရင်ပြီးတာပဲ။ ကြိုက်တာလုပ်ခဲ့" ဆိုတဲ့
အမေ့ရဲ့ ခွင့်ပြုချက်ကိုရရှိပြီးဖြစ်တဲ့ အမေ့သားဟာ
အနွေးဦးထုပ်လေးကို မချွတ်တမ်းဝတ်ထားပါတယ်။

ရှေ့တန်းပြန် ဘော်ဒါတယောက်ရဲ့ လက်မောင်းမှာ
မချွတ်တမ်းဝတ်ထားတာကတော့
သူ့အမေ့ရဲ့ ထာဘီ အထက်ဆင်ကြိုးလေးပေါ့။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာတွေ
အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် လူပါးဝခဲ့တာလေ။

ဒီလို အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် လူပါးဝမှုကြောင့်ပဲ
အင်အားနိုင်ငံရေးဟာ
ကျွန်တော်တို့လူမျိုးစုတွေအကြား
ဟော့နေတာပေါ့။

အားလုံးညီတူညီမျှဖြစ်သွားအောင်
ရော့ဗျာ
လူမျိုးစုတွေအားလုံးအတွက် အနွေးဦးထုပ်လေးတွေ
တစ်ယောက်တစ်လုံးစီ။

ကျွန်တော့်ဆီရှိတဲ့
အနွေးဦးထုပ်လေးတစ်လုံးကိုတော့
သိမ်းထားပါရစေ။

ပြည်မလို့ မသုံးနဲ့ကိုယ့်လူ မြေပြန့်ပဲသုံး။
တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်လို့
သုံးတာကြားတိုင်
: မဆီမဆိုင်စိတ်ဆိုးမိတဲ့ကျွန်တော်ပါ။
ကျွန်တော်သိတာက
တိုင်းရင်းသား၊ ခုခံစစ်ဆင်နွှဲနေကြတဲ့ သူတွေလို့လေ။

ကျွန်တော့်အတွက်
အနွေးဓာတ်ဖြစ်တဲ့ အနွေးဦးထုပ်လေးပါ။
ကျွန်တော့်ကို အမြဲတမ်းနားလည်ယုံကြည်ပေးခဲ့ကြတဲ့
ဘော်ဒါညီအကိုများ ချစ်ရသူများအားလုံး
ချီးယားပါခင်ဗျာ။

အနွေးဦးထုပ်လေးကို ကျွန်တော် ဝတ်ဆင်ထားပါတယ်။
ဒါပေမယ့်
အဲဒီ အနွေးဦးထုပ်လေးကို
မချွတ်တမ်းဝတ်ထားရမယ်လို့
စိတ်ကူးထဲတောင် ထည့်မထားမိခဲ့ရိုး အမှန်ပါ။

- ဒေါင့်လူ

အဲဒီနေ့

အဲဒီနေ့ကို တို့ရောက်အောင်သွားကြပါစို့
 အဲဒီနေ့မှာ
 နေမင်းဟာ ပြိုင်ဘက်ကင်းနေလိမ့်မယ်
 ကျေးဇူးတင်တွေဟာလည်း
 သံပြိုင်တေးဆိုနေလိမ့်မယ်
 ပြည်သူ့အပေါင်းဟာလည်း
 အရင်ကဆိုခဲ့တဲ့သီချင်းတွေကို
 အမှတ်တရအဖြစ်
 သီဆိုကြလိမ့်မယ်။

အဲဒီနေ့မှာ
 မြစ်ကြီးတွေရဲ့ ရေစီးဟာ
 လူတွေရဲ့ ပျော်ရွှင်မှုကြောင့် ရပ်တန့်နေမယ်။

ပင်လယ်ပြင်ဟာငြိမ်သက်နေတယ်
 လှိုင်းလုံးလေးတွေကလည်း လူတွေရဲ့
 သံစဉ် စည်းချက်နဲ့ ကိုက်ညီစွာ
 ငြိမ်ညောင်းနေကြမယ်
 အဲဒီနေ့မှာ သိသူရော မသိသူရော
 ဝမ်းသာအားရ နှုတ်ဆက်နေကြမယ်
 ကနေတဲ့ ဒေါင်းကလေးတွေ လိပ်ပြာလိုလို
 တွန်ကြူးနေကြမယ်
 ကျားတွေ ခြင်္သေ့တွေဟာ ထူးထူးခြားခြား
 ငြိမ်သက်နေကြမယ်
 ပန်းရောင်စုံတွေ ပွင့်လန်းလာပုံကို
 မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ကြရမယ်
 လမ်းမတွေမှာ စတုဒီသာတွေနဲ့
 ပြည့်လျှမ်းနေမယ်
 မျက်လုံးပေါင်းစုံမှာ မေတ္တာတရားတွေ
 လွဲနေမယ်။

အဲဒီနေ့မှာ
 သာလွန်သူမရှိ
 ညံ့ဖျင်းသူမရှိ
 အားလုံးဟာတန်းတူရည်တူဖြစ်တယ်
 အားလုံးဟာ မိတ်ဆွေတွေ ဖြစ်တယ်
 ကလေးရော လူကြီးရော ထမင်းမေ့ဟင်းမေ့ဖြစ်နေကြမယ်

အဲဒီနေ့မှာ
 လက်ခုပ်သံတွေ
 အားပေးသံတွေ နေရာအနှံ့ကြားရလိမ့်မယ်
 အပိုအလိုမရှိအောင်ကိုစေ့စပ်သေချာနေတယ်
 တောရောမြို့ပါမကျန် စည်ကားနေလိမ့်မယ်
 တိုင်းတပါးသားတွေရင်သပ်ရှုမောနေကြမယ်
 ခွေးလေးတွေလည်းအပျော်အားကြီးလို့
 ဝုတ်ဝုတ်တောင် မပီသ
 ကြောင်ကလေးတွေလည်း လည်ချောင်း
 နာအောင် အော်ဟစ်လို့
 အောင်ပွဲခံကြလိမ့်မယ်။

အဲဒီနေ့ရဲ့နေဝင်ချိန်ကို
 ငါတို့ ဘယ်တော့မှ မေ့မှာမဟုတ်
 ကမ္ဘာပေါ်မှာ အထင်ရှားဆုံးနေ့တွေထဲက
 တစ်နေ့ဖြစ်တယ်
 တိုင်းပြည်ရဲ့ လွတ်လပ်ရေးနေ့
 ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်တယ်
 နေဝင်ဆည်းဆာမှာ ခေတ္တ
 ငြိမ်သက်ကြမယ်
 အရင်အကြောင်းတွေ ပြန်ပြောင်းတွေးရင်းဆွေးကြမယ်

တချို့မျက်ရည်ကျကောင်းကျနိုင်တယ်
 တချို့ငိုတဖုံရယ်တလှည့်ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်
 နေဝင်သွားရင်အိမ်ပြန်ကြမယ်
 မနက်ဖြန်အတွက် အင်အားသစ်နဲ့ အလုပ်ဆင်းကြမယ်။
 ပျော်ပျော်ပါးပါးကျောင်းတက်ဖို့
 ပြင်ဆင်ကြမယ်

အဲဒီနေ့ကို သမိုင်းက မှတ်တမ်းတင်လိမ့်မယ်
 မော်ကွန်းရေးထိုးကြလိမ့်မယ်
 အဲဒီနေ့မှာ ငါလည်းငါ့မှတ်စုစာအုပ်မှာ
 မှတ်တမ်းရေးမယ်
 ငါ့နှလုံးသားထဲမှာ ကျောက်စာရေးထိုးမယ်
 အဲဒီနေ့က "နေ့ဦးတော်လှန်ရေး အောင်ပွဲနေ့"

- Myat Minn Treasure(မြတ်နွေဦး)

ကဗျာ

“ကျွန်တော်တို့က လူငယ်တွေပါ။ ကျွန်တော်တို့မှာ အနာဂတ်ရှိတယ်။”

ဘွဲ့ရရ မရရ၊ အလုပ်ရှိရှိ မရှိရှိ၊ ကျောင်းပြီးပြီး မပြီးပြီး
ငါတို့ တစ်စုတစ်စည်းတည်း သံပြိုင်ညီညာခဲ့ကြပေမယ့်...

ဖြစ်ချင်တာရော၊ ဖြစ်သင့်တာရောထက်
ဖြစ်လာတာကိုပဲ အလိုက်သင့် ရွေးချယ်ရတဲ့ နိုင်ငံမှာ ငါတို့နေတယ်။
အိပ်မက်တွေကို လောင်စာလုပ်ပြီး မသေထမင်းမသေဟင်း ချက်စားတယ်။
တစ်နေ့တာ စိတ်အနှမ်းတွေကို
ယမကာနဲ့မျောချတဲ့သူရယ်၊
ကိုရီးယားကားနဲ့ ရောချတဲ့သူရယ်၊
ဆေးလိပ်ငွေနှံအတူ မှုတ်ထုတ်တဲ့သူရယ်၊
နားကြပ်တပ်ပြီး မျောလှင့်တဲ့သူရယ်၊
ကျောချလို့ အိပ်ကြတဲ့အခါ အိပ်မက်ကိုယ်စီနဲ့။
မျက်လုံးဖွင့်လျက် မက်နေတဲ့ အိပ်မက်ဆိုးကတော့
ငါတို့ မလွတ်မြောက်နိုင်သေး။

သာတူညီမျှဆိုတာ ချို(ဂျို)နဲ့လား။
ကျောင်းမတက်၊ အလုပ်ထွက်၊ အသိုက်အမြိုကိုဖျက်ခဲ့ရသူတွေကတစ်ဖက်၊
ကျောင်းတက်၊ အလုပ်မပြတ်၊ မိသားစုလိုက် ခရီးထွက်နေသူတွေက တစ်ဖက်။

“သေသူမှာ အသက်ရှုရပ်၍ ရှင်သူမှာ အသက်ရှုကြပ်” ဆိုတဲ့
ဆရာအောင်သင်းရဲ့ စာသားကို အဲကွန်းခန်းထဲက လူတချို့က
လူမှုကွန်ယက်စာမျက်နှာတွေပေါ် အလုအယက် တင်လိုက်ကြပုံများ။
ကြိုးစင်ပေါက်၊ စစ်ကြောရေးက၊
သံတိုင်နောက်က၊ ရှေ့တန်းတစ်နေရာက
နောက်ဆုံးထွက်သက်တွေကတော့
ညည်းသံတစ်ချက်မထွက်၊
ရဲရင့်စွာနဲ့ တိတ်တဆိတ် ငြိမ်သက်ခဲ့တယ်။

ခန္ဓာကိုယ်ကို မြေမှုန်လိုရင်းပြီး လမ်းခင်းပေးသူတွေရဲ့ အရိုးပြာတွေပေါ်
ငါတို့နင်းလျှောက်နေတယ်။
အနာဂတ်တစ်ခုကို ချွေးနဲ့ သွေးနဲ့ တည်ဆောက်နေတဲ့
သူတွေကို ငါတို့ တက်တက်ကြွကြွ ဝိုင်းဝန်းကြဖို့ပေါ့။
အနာဂတ်ပျောက်တဲ့တစ်နေ့ အတိတ်က
ငါတို့ပစ္စုပ္ပန်တွေကို သတ်လိမ့်မယ်။

မိုးလင်းချိန်ကိုစောင့်နေသူ

လစာနည်းငယ် ဝမ်းမလှလည်း
တို့မိသားစု ချွေတာစားခဲ့ဖူးပါ၏
တို့မိသားစု လက်ဆုံစားချိန်
လွမ်းမိပါ၏။

ဝတ်စားမှာအို အဖြူစိမ်းကို
နှစ်သက်မြတ်နိုး တန်ဖိုးထား၍
ဆင်မြန်းခဲ့ချိန် လွမ်းမိပါ၏။

ခေါင်းမှာပန်ဖို့ ရွှေကလစ်မရှိ
သို့ပေမယ့်လည်း မေတ္တာပွင့်ပန်း
တပည့်တွေကမ်း နှင်းဆီပန်းလှ
နေ့စဉ်ခေါင်းပန် ဆင်မြန်းခဲ့ရ
လွမ်းမိလှ၏။

နှုတ်ခမ်းနီဖိုး မတတ်နိုင်လည်း
နှုတ်ခမ်းဆီက အပြုံးအလှူ
နေ့စဉ်ပေးဝေ တပည့်အထွေထွေ
ဤအပြုံးအား လွမ်းမိလှ၏။

နေ့လည်ကျောင်းဆင်း ထမင်းစားချိန်
စားသည့်ဆန်ကြမ်း ဆီမပါဟင်းကို
မြိန်မြိန်ဝေစား တပည့်များအား
လွမ်းမိလှ၏။

ဆိုင်ကယ်မစီး စက်ဘီးမပါ
ဝေးကွာခရီး နေ့တိုင်းလျှောက်ပြီး
ဘယ်လောက်ဝေးဝေး အရောက်နှင့်သည်ကျောင်းထိပ်
မှာ ဆရာမျက်နှာ
မျှော်ကာစောင့်စား တပည့်များအား
လွမ်းမိလှ၏။

ငရုတ်သီးလည်း အဝေးကြီးပဲ
ကြက်သွန်နီလည်း အဝေးရှိမြဲ
အာလူးလေးလည်း တစ်နေရာစီပဲ
မုန်လာဥလည်း ဝေးကွာနေဆဲ

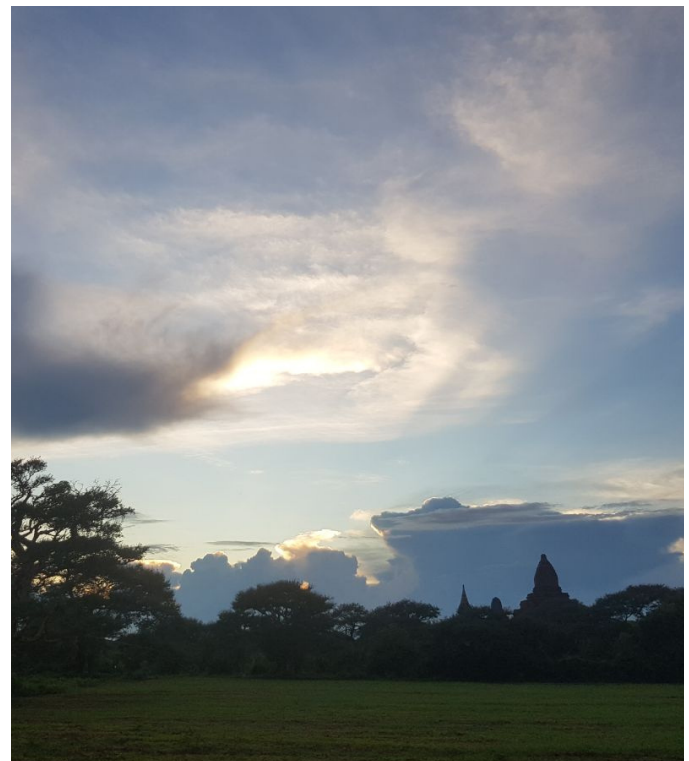
ကိုယ်စီဆင်နွဲ့ မတိုင်ပင်ဘဲ
ဆန္ဒတူညီ တိုက်ပွဲဝင်သည်
မိသားစုဆီ လွမ်းမိပါ၏။

အမှန်ကိုလက်ဆွဲ ဘဝကိုရင်း
အသက်ကိုနှင်း စည်းစိမ်ကိုလွတ်
ဂုဏ်ရှိန်တွေစွန့်
ဘဝမလှ CDMဆရာမ

သို့ပါသော်လည်း သမိုင်းလှဖို့
ရခဲလှသည့် လူ့ဘဝမှာ
အလွမ်းတွေသိမ်း လူပီသအောင်

ငါတို့ကြံဆောင် ရှည်လွန်းညတာ
မိုးလင်းချိန်ကို စောင့်သည်ပမာ
စိတ်ပင်ပန်းနေရင်း အားတင်းကာနေမိပါတော့သည်။

- Kumudra

လူငယ်တိုင်းဟာ အာဇာနည်

လေနအေး မှာ
 တော်လှန်ရေး ဟာ လွယ်ကူသလောက်
 နဖူးတွေ့ ဒူးတွေ့ဆို ရှောင်ပြေးကြတာချည်းပဲ
 တကယ် တော်လှန်နေတာ
 တကယ် အသက်ပေးနေ တာ
 လူငယ် လူငယ်
 အာဇာနည် လူငယ်တွေ ။

လေနအေး မှာ
 တော်လှန်ရေး ဟာ လွယ်ကူသလောက်
 နဖူးတွေ့ ဒူးတွေ့ဆို ရှောင်ပြေးကြတာချည်းပဲ
 တကယ် တော်လှန်နေတာ
 တကယ် အသက်ပေးနေ တာ
 လူငယ် လူငယ်
 အာဇာနည် လူငယ်တွေ ။

ရေပေါ်ဆီတွေဟာ
 လေကန်ဝေဖန်နေချိန်
 တော်လှန်လူငယ်တွေဟာ
 ငတ်တလှည့် ပြတ်တလှည့်
 တော်လှန်ရေးအဓိဋ္ဌာန်ကို ကိုင်စွဲရင်း
 တော်လှန်ဆဲ အသက်ပေးဆဲ။

ရေပေါ်ဆီတွေဟာ
 လေကန်ဝေဖန်နေချိန်
 တော်လှန်လူငယ်တွေဟာ
 ငတ်တလှည့် ပြတ်တလှည့်
 တော်လှန်ရေးအဓိဋ္ဌာန်ကို ကိုင်စွဲရင်း
 တော်လှန်ဆဲ အသက်ပေးဆဲ။

ပန်းပင်ကြီးလမ်းမှာ
 ရဲရဲနီစွေး ဇာနည်သွေးတွေကို
 ခွေးဆွဲလေတော့
 ဝိုင်းပြီး ဝမ်းနည်းကြ ၊ Clickကြ
 မည်မျှပင်မကြာလိုက်ပါ
 မေ့ပျောက်ကြ ၊ မ Click ကြ
 တကယ်အသက်ပေးလိုက်ရတာက
 လူငယ်တွေ
 အာဇာနည်လူငယ်တွေ ။

ပန်းပင်ကြီးလမ်းမှာ
 ရဲရဲနီစွေး ဇာနည်သွေးတွေကို
 ခွေးဆွဲလေတော့
 ဝိုင်းပြီး ဝမ်းနည်းကြ ၊ Clickကြ
 မည်မျှပင်မကြာလိုက်ပါ
 မေ့ပျောက်ကြ ၊ မ Click ကြ
 တကယ်အသက်ပေးလိုက်ရတာက
 လူငယ်တွေ
 အာဇာနည်လူငယ်တွေ ။

- Wink

Nobody's free until everybody's free: Fighting for a True Liberation from Myanmar

February 1st 2021: 6 am sharp.

It was the first day of a Karate class I was planning to take. I was paddling my cycle from my place in North Okkalapa to Tha Mine(1), enjoying the 45-minute ride, and thinking about what I will be doing for the upcoming year. Things were going well for me, and I was incredibly excited. I was about to finish my BBA studies, and my volunteering experiences with different INGOs were going well. Breezing my bike through the wind, I was musing on ideas of what I would say when the internship interviewers asked me about myself.

When I got to my Karate class, I saw my friend arriving with her mother. For some reason, I thought to myself, and they looked a little tense. They told me that my friend's father received a call at 4 am with the news that the military had detained Aung San Suu Kyi, then Myanmar's State Counsellor, along with other politicians. At first, I didn't feel anything special except feeling a little upset, not because I realized the impact of this military coup, but only because I couldn't attend the Karate class anymore as I had planned. My friend's mom suggested we wait and see what happens, at least for a few days. On my way back home, I noticed everyone was talking about the coup, so I thought this could be a really serious matter!

In the coming three days, I didn't notice any violence in my neighborhood. People were gathering in small groups and constantly talking about how the military detained the politicians and were guessing what the military's next moves would be. Their voices were in fact low when they were talking about what the coup meant. The streets became quiet, which made me realize that this was something serious. On the 4th day, small protests started taking place on the streets. Some people were still saying not to fall prey to the military by protesting too quickly (i.e., the military could arrest people for protesting).

Later on, everyone realized the coup was not temporary, so we were all on the streets voicing our dissent against the military takeover of our country and trying to gain international attention on the issue. Here and there, we saw some letters and statements from foreign embassies, the UN, saying they were sorry and were also against the military regime.

But who would have thought those were just all empty words and gestures?

Now, people in Myanmar had only one thing to do before the dictator started killing the peaceful protestors by shooting them right in the head; to march on the streets.

marks. I, for one, was so stressed out from being forced to pursue a career only by the government's mandate(4). Regardless of its independence from the British in 1948, Myanmar couldn't breathe free air because eras of one military regime after another had crippled our dreams. For the twelve years, I was in school, we weren't taught to question things critically because the teachers would get mad if we asked them anything out of the syllabus or anything. We have been learning English since elementary school, but no sixteen-year-old is confident enough to make small talk in English. During my first year at the university, I was also shocked to learn that all I needed to do to complete an assignment was to buy a book with answers and copy/paste the answers. This corrupted education, or what we call "teaching parrots how to speak(5)" is the legacy of the previous military regimes.

However, during the previous democratic government, we began to see a glimpse of the light of the change in education. With the stage of the coup, even that light is gone. Let alone fixing the education system, my brothers can no longer play football on the streets due to the fear that they would get arrested for being in a gathering. Still, there are thousands of urban middle-class privileged youth who are still able to access education even under the current military dictatorship or those who have joined international schools, or adults who can still pursue the careers they want. I wonder how the youth with no class privilege to access education outside of Myanmar under the previous dictatorship faced a situation like this, and still can impact the country's future. Now, children as young as eight or ten are forced to join the workforce, and the revolution as they need more to survive than to go to school.

Right now, Myanmar youth are in no way at the stage of thinking anything else rather than surviving. "Let's say we win this battle somehow, is there any guarantee that the dictatorship won't repeat ever again?" I asked a friend of mine, a fellow youth in Myanmar.

He replied,

"No, you don't need arms to promote fascism. Let's say we win tomorrow, and NUG(6) forms a new government. But it will do nothing to address class struggle or the question of federalizing the country. Then it is very easy

for a new force to appear again. Even if, through pure luck, we defeat the military, the NUG has no plan to revolutionize society. They will make a few laws promoting equality, they will urge people to be moral citizens, and then they will ignore the fundamental problems. This will lead to a second military-like organization, more unrest, and a political disaster. I mean, that was what happened in the 1950-1960 era as well. U Nu(7) and other politicians tried to appeal to Burmese culture and Buddhism instead of tackling the problems that their government was facing. They tried to negotiate with the fascists like Ne Win(8), while brutally opposing any challenges from the left. The 88 generation (9) was struggling for the nation, but they defined the the nation as the property of the Bamar Buddhist people. That is why you have public figures like Min Ko Naing(10) and Min Htin Ko Ko Gyi(11) saying that Rohingyas don't exist. So they failed to build alliances, and they failed to bring minorities into their movement. And every movement that doesn't do that will fail as well." I have come to believe that if we want to make a change for the future of Myanmar youth, we can't only focus on one thing, i.e., winning the revolution. But we also have to think about class, race, gender, disability, body shaming, and so on.

A true liberation fights not just for one oppressor but for all those intersecting systemic oppressions. A Liberation movement that fights for only one oppressor is simply an attempt to usurp power from a more dominant group. To truly lead to liberation for all, we should apply intersectional analysis at every point of the struggle, including education, and make sure that no group is left behind or marginalized for the “greater good.” To paraphrase Fannie Lou Hamer’s quote, how can all of us be free when one of us is still in chains?

- VK

Young Myanmar’s Scholars
Commentary Series

-
1. Located on the insein road, 7.2 km away from my place.
  2. First civilian who got shot in the head and died.
  3. The head teachers in public schools would offer after-school classes only to give out the answers to the exam questions.
  4. When the coup happened, I was studying Philosophy for my undergrad through distance-education because I didn't get high enough marks to enter the most desired professions like Medicine and Engineering. Myanmar higher education doesn't value majors in humanities and social sciences like Philosophy and therefore there are hardly any career prospects for those who study those majors as well.
  5. It means students are supposed to remember everything whether they understand it or not to get good marks on exams.
  6. The National Unity Government of the Republic of the Union of Myanmar (abbreviated NUG) is a Burmese government in exile formed by the Committee Representing Pyidaungsu Hluttaw (CRPH), a group of elected lawmakers and members of parliament ousted in the 2021 Myanmar coup d'état. It includes representatives of the National League for Democracy (the deposed ruling party of former state counselor (Aung San Suu Kyi), ethnic minority insurgent groups, and various minor parties.
  7. Nu, commonly known as U Nu also known by the honorific name Thakin Nu, was a leading Burmese statesman and nationalist politician. He was the first Prime Minister of Burma under the provisions of the 1947 Constitution of the Union of Burma, from 4 January 1948 to 12 June 1956, again from 28 February 1957 to 28 October 1958, and finally from 4 April 1960 to 2 March 1962.
  8. Ne Win was a Burmese politician and military commander who served as Prime Minister of Burma from 1958 to 1960 and 1962 to 1974, and also President of Burma from 1962 to 1981. Ne Win was Burma's military dictator during the Socialist Burma period of 1962 to 1988.
  9. There was a 88 Generation Student Movements, a Burmese pro-democracy movement known for their activism against the country's military junta. Many of its members were imprisoned by the Burmese government on charges of "illegally using electronic media" and "forming an illegal organization".
  10. He is a leading democracy activist and dissident from Myanmar. He has spent most of the years since 1988 imprisoned by the state for his opposition activities. The New York Times has described him as Burma's "most influential opposition figure after Aung San Su Kyi.
  11. He is a Burmese politician and leading democracy activist. For his protests against the military government, he spent over 17 years in prison on multiple occasions between 1989 and 2012. He was considered a prisoner of conscience by Amnesty International. BBC News describes him as a key member of the 8888 Generation movement. He is one of the country's most prominent activists, second only to Min Ko Naing.

Sustainability in the Youth Civil Disobedience Movement: Strengthening the role of education in Myanmar

My colleagues and I were working painstakingly to complete our Master's thesis dissertation. I was nervous and excited about what lay ahead, more importantly, what I had to offer to my university and community. Dr. Myo Thein Gyi, the former Minister of Education, revealed that 14 universities, including Yangon University and Mandalay University, were to be granted decentralized education opportunities and autonomy. Faculty and students at my university were exhilarated and anxious to help organize our

university charter draft and make amendments in collaboration with all relevant stakeholders. Along with these notable and impactful reforms, students, faculty, and alumni felt motivated to be part of the initiatives and contribute back to our alma mater upon graduation. With this hope to witness better reforms and continue nurturing democracy and its values, we cast our second-ever democratic vote. To be sure, the right to vote was still tenuous among marginalized religious and ethnic communities characterized by systemic racism and exclusion from the political setting. As we expected, the National League for Democracy (NLD) won a second term in a landslide victory. However, everything came to a grinding halt when the military staged a coup d'état on 1st February 2021. The coup shattered the dreams of 54 million people, and the author was among them. The regime imposed a year-long emergency and shut down the internet across the country. With a strong desire to restore hope, dreams, and democracy after the February 2021 coup perpetrated by Min Aung Hlaing, the general of Myanmar's notorious military, the Tatmadaw, civil servants, students, and youth leaders across the country participated in the nation's extensive and on-going anti-coup movement. As a result, youth participants in the Civil Disobedience Movement (CDM) created the momentum to sustain the Spring Revolution.

For instance, Dr. Tayzar San, a medical doctor and a librarian, and his colleagues converged in front of the University of Medicine, Mandalay (UMM), urging the public to join the resistance movement and a peaceful demonstration against the military coup three days after the coup. To this day, this defiance has triggered a wave of nationwide protests and massive civilian involvement, led mainly by the youths of Myanmar. Mass anti-regime demonstrations began in major cities such as Yangon, Mandalay, and Naypyitaw in just a few days.

Photo: Tayzar San and his pro-democracy colleagues protesting in front of UMM three days after coup, Source from Reuters/Stringer

Medical and healthcare professionals accelerated the Civil Disobedience Movement (CDM) along with teachers, engineers, lawyers, and other civil servants. Every day, people in Myanmar led these widespread protests, big or small, urging civil servants from local administration offices to banks and to various government sectors to join the Civil Disobedience Movement. As part of the CDM, many of us decided against submitting our dissertations and refused to graduate under this regime. What's more, we were deeply moved and motivated after learning that our supervisor and even the chair of the board of examiners participated in the movement and stood up for education justice for our nation. Unfortunately, the coup has aggravated the significant disruptions that occurred in what was already challenging academic year for students and faculty due to the Covid-19 pandemic. The anxiety of returning to the military education system impacts everyone involved in education, despite opposition to reopening and politicizing education. This author was both distressed and overwhelmed upon receiving a call from our department, urging me to complete my thesis and being told I would be offered the Master of Science (MSc) degree and a faculty position in return. Such unethical practices and abuse of power in the academic setting have jeopardized the livelihood of academic professionals and caused disruptions in the education system in Myanmar.

Despite the political turmoil and the collapsed education system, the CDM has creatively evolved into a structure that provides sustainable and transformative approaches to both participants and the Spring Revolution. For instance, in the education sector, interim education programs (IEPs), also known as alternative education, were developed to provide learning opportunities for the youths in Myanmar.

The CDM's sustainability significantly depends on the functionality of the IEPs and the financial sustainability and security of the faculty, administrative staff, and students. Unfortunately, challenges, including intermittent internet shutdown and inaccessibility to technical resources, remain hindrances for communities in rural settings. Since most students only have access to mobile phones for internet access, and only a fraction of people have access to the internet and remote learning platforms. Another challenge reported by HRW includes a recently introduced cybersecurity bill that risks long-term damage to attempts to strengthen the interim university system and link academics and students in and outside the country. This proposed law mandates that internet service providers shall store a variety of user data for up to three years "at a facility designated by" the military junta's unnamed cybersecurity ministry. This data includes the user's name, IP address, phone number, ID card number, and physical address. In order to mitigate these challenges and promote the strength of the IEPs, the international communities, including foreign governments and education and human rights agencies, must amplify the importance of supporting academic freedom through IEPs and cross-border channels.

To the world, our atrocity might have been just another coup d'état in an unknown country. Still, for youths in Myanmar, it was an evocative déjà vu of our long history of atrocious political violence and an assault on our future and dreams. As much as the coup has disrupted our livelihoods and filled our lives with constant heartaches and despair, from what our ancestors and the Spring Revolution have shown, we can continue to hope for a better future by finding collective strength and resilience in our community.

After all, our unequivocal commitment to the CDM remains consistent in our hearts as we still strive to build a decentralized education system that brings quality education for us and many generations.

References from " Sustainability in the Youth Civil Disobedience Movement: Strengthening the role of education in Myanmar "

Beyond the Coup in Myanmar: Don't Let the Light of Education Be Extinguished. (2021, June 16). Just Security. <https://www.justsecurity.org/76921/beyond-the-coup-in-myanmar-dont-let-the-light-of-education-be-extinguished/>

Chanayuth. (2021, March 29). *The Long History of Myanmar's Civil Disobedience Movement.* The Irrawaddy. <https://www.irrawaddy.com/news/burma/long-history-myanmars-civil-disobedience-movement.html>

Govt plans to grant autonomy to 14 universities. (n.d.). Eleven Media Group Co., Ltd. Retrieved September 26, 2022, from <https://elevenmyanmar.com/news/govt-plans-to-grant-autonomy-to-14-universities>

Myanmar opposition ask US Fed to 'virtually' unfreeze US\$1 billion. (2022, September 6). South China Morning Post. <https://www.scmp.com/news/asia/southeast-asia/article/3191467/myanmar-coup-exiles-see-virtual-currency-backed-us1>

Myanmar: Scrap Sweeping Cybersecurity Bill. (2021, February 12). Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2021/02/12/myanmar-scrap-sweeping-cybersecurity-bill>

Myanmar's youth sacrificing life and limb. (2022, August 10). Frontier Myanmar. <https://www.frontiermyanmar.net/en/myanmars-youth-sacrificing-life-and-limb/>

Understanding Myanmar's Spring Revolution. (n.d.). Retrieved October 10, 2022, from <https://thediplomat.com/2022/07/understanding-myanmars-spring-revolution/>

Walker, T. (n.d.). *How Myanmar's Civil Disobedience Movement Is Pushing Back Against the Coup.* VOA. Retrieved September 26, 2022, from https://www.voanews.com/a/east-asia-pacific_how-myanmars-civil-disobedience-movement-pushing-back-against-coup/6202637.html

III Protest

Three-finger salute has become the symbol of defiance against authoritarianism, initially started by Thai pro-democracy activists. It has also been widely used by Myanmar people as part of the resistance.

University of Yangon Students' Union (UYSU)'s Protest on February 6, 2021

Buddhist monks participating in protest in support of the students' union's march

Student scouting safety for UYSU's march while participating in the protest

Youths demonstrating in a spiderman costume with a sign replacing "Far From Home" with "Far From Democracy"

People participating in Three-finger salute

People displaying peaceful defiance against armed police forces who were guarding the soldiers in the building

- Frank